

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΕ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19.—Τηλ. 227-689 | 1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1968 | ΑΡΙΘ. 1

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ Κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ ΕΠΙ ΤΗ ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ

Ο
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Π ρ ο ς

Τὸ Εὐσεβὲς Πλήρωμα
τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Ἀγαπητοί μου ἐν Κυρίῳ ἀδελφοί,

«Χριστὸς γεννᾶται, δοξάσατε» καὶ «ἐν εὐφροσύνῃ ἀνυμνήσατε» καὶ «πανηγυρίσατε πάντες» ἀκούεται σήμερον ἐντὸς τῶν Ναῶν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Οἰκουμένης ἐπὶ τῇ ἐορτῇ τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος· «ἐπὶ γῆς εἰρήνη» ἀπαντοῦν τὰ οὐράνια, διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀγγέλων. Ἐν τούτοις, αἱ μὲν καρδίαι τῶν συμπατριωτῶν καὶ ἐν Κυρίῳ ἀδελφῶν μας πάσχουν ἀπὸ τὰ κατάλοιπα τῆς θλίψεως καὶ τῆς ἀνησυχίας, τὰ ὅποια ἀφῆκεν ἐντὸς αὐτῶν ἡ τελευταία ἐθνικὴ περιπέτεια, ἡ ὅποια παρ' ὀλίγον νὰ κατέληγεν εἰς τρομερὸν ἐθνικὸν σπαραγμὸν, ὁ δὲ λοιπὸς κόσμος ἀνήσυχος στρέφει τὰ ὄμματα πρὸς τὰς ἐναντίον τῆς εἰρήνης ἀπειλὰς, ἄλλαι μὲν τῶν ὀποίων ἐνδημοῦν, ἄλλαι δὲ αἰφνιδίως ἐκρήγνυνται εἰς τὰ διάφορα σημεῖα τοῦ πλανήτου μας.

Παρὰ ταῦτα, εἰς τὰς καρδίας καὶ ἡμῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ τῶν ἀπανταχοῦ γῆς ἀνθρώπων, ἔχουν καὶ πάλιν τὴν θέσιν των τόσον ἡ πρόσκλησις πρὸς χαρὰν καὶ εὐφροσύνην, ὅσον καὶ ἡ διαβεβαίωσις τοῦ «ἐπὶ γῆς εἰρήνη». Δὲν θὰ ἦτο, ἀδελφοί μου, μεγάλης χαρᾶς πρόξενος τὸ γεγονὸς τῆς ἀνακαλύψεως ἐνὸς νέου

φαρμάκου κατὰ μιᾶς ἀπὸ τὰς τρομερὰς καὶ ἀνιάτους ἀσθενείας, ἔστω καὶ ἂν ἀκόμη τοῦτο οὐδαμῶς ἢ μόνον ἀνεπαρκῶς εἶχε χρησιμοποιηθῆ ὑπὸ τῶν πασχόντων;

Σήμερον, ἡ ἐορτὴ τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρός μας μᾶς ὑπενθυμίζει, ὅτι τὸ ἀντίδοτον ἐναντίον πάσης ἀνθρωπίνης δυστυχίας εὐρέθη, ἡ σωτηρία δι' ὅλους ὑπάρχει, καὶ δὲν ἔχομεν εἰμὴ νὰ ἐπωφεληθῶμεν αὐτῆς. Ἐὰν τὴν ἀποδεχθῶμεν, ὅπως τὴν προσφέρει ἡ Ἐκκλησία μας, οἱ μεγάλοι Πατέρες μας, ἡ ἱερὰ Παράδοσις μας, τότε ὅλα τὰ δεινὰ καὶ τῆς Πατρίδος μας καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ὀλοκλήρου θὰ θεραπευθοῦν. Ἄς πανηγυρίσωμεν, λοιπόν, τὸ μέγα τοῦτο γεγονός καὶ ἄς προσφέρωμεν αἶνον καὶ δοξολογίας, εὐχαριστίας καὶ εὐγνωμοσύνην, διότι ὁ Κύριός μας «Θεὸς δὲν εἰρήνης, Πατὴρ οἰκτιρμῶν, τῆς μεγάλης βουλῆς Του τὸν ἄγγελον, εἰρήνην παρεχόμενον, ἀπέστειλεν ἡμῖν».

Ἡ ἐκ μέρους ἡμῶν ὁμῶς ἐκδήλωσις εὐχαριστιῶν καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν ἀπειρον ἀγαθότητα τοῦ πανοικτίρμονος Θεοῦ, ἄς μὴ περιορισθῆ μόνον εἰς αἶνους καὶ δοξολογίας. Παρακινούμενοι ἀπὸ τὴν σημερινὴν ἐορτὴν, ἄς θελήσωμεν πρῶτοι ἡμεῖς νὰ ἀξιοποιήσωμεν τὰς δυνατότητας, τὰς ὁποίας μᾶς προσφέρει ἡ πρὸς ἡμᾶς ἀπύθμενος ἀγάπη Του καὶ ἐν συνεχείᾳ ἄς βοηθήσωμεν καὶ ἄλλους νὰ ἀντιληφθοῦν, ὅτι διὰ νὰ θεραπευθῆ ἡ ἀσθένειά μας, εἶναι ἀπαραίτητον νὰ χρησιμοποιήσωμεν ἐπιμελῶς καὶ καταλλήλως τὰ σωτήρια φάρμακά Του.

ΜΗΝΥΜΑ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ Κ. ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ ΕΠΙ ΤΩ ΝΕΩ, ΕΤΕΙ

Μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ Νέου Ἔτους, ὡς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀπευθύνω διὰ τῆς παρουσίας πρὸς σύμπαντα τὸν ἱερὸν Κλῆρον καὶ τὸν εὐσεβῆ λαὸν τῆς Πατρίδος μας ἐγκάρδιον καὶ ἀδελφικὸν ἐν Κυρίῳ χαιρετισμὸν. Εὐχομαι ἀπὸ βάθους καρδίας, ἵνα ὁ Θεὸς εὐλογῆσῃ τὸ 1968 καὶ ἀποβῆ τοῦτο δι' ἓνα ἕκαστον ἀπὸ ἡμᾶς καὶ δι' ὅλους μας μαζί, ὡς καὶ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ὁλόκληρον ἔτος εἰρήνης, προόδου καὶ πάσης ἄλλης ἀπὸ Θεοῦ εὐλογίας.

Εὐχομαι ὁλοψύχως, ὅπως τὸ 1968 ἀποδιώξῃ τὴν ἀγωνίαν, ἣ ὅποια διακατέχει μέγα μέρος τῆς ἀνθρωπότητος, ὅτι ἀπὸ τῆς μιᾶς στιγμῆς εἰς τὴν ἄλλην εἶναι δυνατὸν ἢ ποθητὴ εἰς ὅλους μας εἰρήνη, νὰ φυγαδευθῆ εἴτε ἀπὸ μικρότερας εἴτε ἀπὸ μεγαλύτερας περιοχᾶς τοῦ πλανῆτου μας ἢ καὶ ἀπὸ ὅλην τὴν ἐπιφάνειάν του. Εὐχομαι ἐπίσης, ἵνα ὁ Πανάγαθος φωτίσῃ ὅλους μας ἀνεξαιρέτως, νὰ κατανοήσωμεν ἐπὶ τέλους, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωμεν πλήρη καὶ σταθερὰν εἰρήνην, ἂν δὲν καταταγῶμεν ὀριστικῶς καὶ ἐνσυνειδήτως ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ μοναδικοῦ

«Ἀρχοντος τῆς Εἰρήνης» καὶ ὅτι μόνον ἂν ὑπακούσωμεν εἰς τὰ προστάγματά Του, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὴν πρώτην Του καὶ μεγάλην ἐντολήν, θὰ δημιουργήσωμεν τὴν νικηφόρον ἐκείνην πανστρατιάν τῆς Ἀγάπης, ἣ ὅποια «ἐξω βάλλει τὸν φόβον» καὶ κατατροπώνει πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον καὶ τῆς Εἰρήνης καὶ οὔδ᾽ ἕποτε ἄλλου ἀγαθοῦ.

Ἐντεῦθεν, ὅσοι ἀνὰ τὴν οἰκουμένην πιστεύομεν εἰς τὸν ἐνανθρωπήσαντα Λόγον καὶ Μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἄς ἀποδυθῶμεν, καθ' ὅλον μὲν τὸ Νέον Ἔτος, ἰδιαιτέρως δὲ κατὰ τὴν πρώτην του ἡμέραν, εἰς ἔντονον ἀγῶνα προσευχῆς. Μαζὶ μὲ τὰς ἑκατοντάδας ἑκατομμυρίων ἄλλων Χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι ὑπακούοντες εἰς τὴν προτροπὴν τῶν πνευματικῶν των ποιμένων, τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Προκαθημένου τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, προσεύχονται σήμερον ὅλοι μαζί πρὸς τὸν κοινὸν πάντων τῶν ἀνθρώπων Σωτῆρα, ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ἄς συνενώσωμεν καὶ ἡμεῖς τὰς προσευχὰς μας. Ἄς παρακαλέσωμεν τὸν Θεόν, μὲ ἐπιμονὴν καὶ μὲ ἀκλόνητον πίστιν εἰς Αὐτόν, «ὕπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ δέ, εἰδικώτερον ἡμεῖς οἱ ἐν Ἑλλάδι, ἀποβλέποντες εἰς τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους ἐδημιούργησαν τὰ τελευταῖα θλιβερά γεγονότα, ἄς γονυπετήσωμεν πρὸ τῆς Φάτνης καὶ πρῶτον ἄς εὐχαριστήσωμεν θερμῶς τὸν Σωτῆρα, διότι μᾶς ἀπελύτρωσε καὶ πάλιν ἀπὸ ἀδελφοκτόνου αἱματοχυσίας. Ἄς τὸν καθικετεύσωμεν δέ, ὅπως θερμάνῃ ὅλους μας ἀνεξαιρέτως ἢ ζωογόνος θαλπωρῆ τοῦ «Νοητοῦ Ἥλιου τῆς Δικαιοσύνης», ἵνα ἀποφεύγοντες ὅ,τιδήποτε θὰ ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ χάσματα καὶ διαίρεσεις μεταξύ μας, ἅπαντες ἠνωμένοι ὡς ἀδελφοί, ἐργασθῶμεν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ὑψηλῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολῆς, τὴν ὁποίαν ὁ παντοδύναμος Ἄρχων τῆς Εἰρήνης ἔχει τάξει εἰς τὸ ἔνδοξον Ἔθνος μας καὶ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας, τῶν ὁποίων

οἱ πάντες ἔχομεν τὸ προνόμιον νὰ ἀποτελῶμεν μέλη.

Ἀγαπητοί μου ἐν Κυρίῳ ἀδελφοί,

Παραλλήλως πρὸς τὰ ἄλλα θλιβερά καὶ πειστικὰ γεγονότα, τὰ ὅποια ἀφοροῦν εἴτε εἰς τὸ ἄτομόν μας, εἴτε εἰς τὸ Ἔθνος μας, εἴτε εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ὁλόκληρον, ὑπάρχει τὸ ἄλλο γεγονός, τὸ μοναδικὸν εἰς τὴν ἱστορίαν ὁλοκλήρου τῆς Δημιουργίας : ἡ Γέννησις τοῦ Λυτρωτοῦ τῆς, ἣ ἐλπίς ὅλων μας καὶ ἡ ἀδιάψευστος αἰτία τῆς ἀσιγάστου χαρᾶς μας.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν,
τῇ 25ῃ Δεκεμβρίου 1967.

Εὐχέτης ὑμῶν πρὸς Κύριον

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ*

Παναγιώτατε και θεϊότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οἰκουμενικῆ Πατριάρχου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὲ ἀδελφεῖ και συλλειτουργεῖ Κύριε Ἀθηναγόρα, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορούμεν.

Δόξαν και εὐχαριστίαν ἀγαλλομένη καρδιά και χεῖλεσι, μετὰ τῶν Ἀγγέλων και τῶν Ποιμένων, εὐφροσύνως σήμερον προσάγομεν τῷ δι' ἡμᾶς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ σπηλαίῳ τεχθέντι και ἐν φάτῃ πενιχρᾷ ἀνακλιθέντι Σωτῆρι Χριστῷ τῷ Θεῷ, ὅτι εἰρήνη ἐπὶ γῆς ἡμῖν ἐγένετο και ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.

Ἀγαλλιάσθω γοῖν πᾶσα ἡ κτίσις, πατριά τε τῶν Ἐθνῶν ἀγαλλιάσθωσαν, και βροτοὶ πάντες σὺν τοῖς Ἀγγέλοις συνευφρανέσθωσαν ἐν τῇ σωτηρίῳ ταύτῃ ἡμέρᾳ τῆς Χριστοῦ πρὸς ἡμᾶς ἐπιφανείας, ὅτι τέτρωται πλάνος ἐχθρὸς ἐπὶ φάτῃς πενιχρᾷ βλέπων Θεόν, τὸν πᾶσαν τὴν κτίσιν ὄρακι περιέχοντα, βρέφος κείμενον και σπαργάνοις σπαργανούμενον, λήτρωσιν και σωτηρίαν αἰώνιον δωρούμενον και εἰρήνην τοῖς αὐτῷ

* Ὁμοία Γράμματα ἀπεστάλησαν και πρὸς πάντας τοὺς λοιποὺς Ὀρθοδόξους Πατριάρχους και τοὺς Προέδρους τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

κόσμου», ὑπὲρ τῆς προσεγγίσεως πάντων τῶν Χριστιανῶν πρὸς ἀλλήλους και ὑπὲρ τῆς μεταξὺ μας ἐνότητος και ἀγάπης. Ἐπίσης, ἃς καταβάλλωμεν ἕκαστος ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἀρμοδιότητός του πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν ὑπὲρ τῆς μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων εἰρήνης και γαληνεύσεως, ὥστε νὰ καταστήσωμεν πραγματικότητα «τὴν ἐνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης».

Τέλος, εἰδικῶς ὡς πρὸς τὴν ἐνδοξον και ἀγαπημένην μας Πατρίδα, εὐχομαι διακαῶς, ὅπως ἄρχοντες και λαός, θέτοντες ὑπεράνω πάντων τὰ προστάγματα τοῦ Σωτῆρος και οἱ πάντες προτάσσοντες τὸ συμφέρον και τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἔθνους, ἐπιδοθῶμεν εἰς τὸν εὐγενῆ και ὑψηλὸν ἀγῶνα τοῦ ποῖος νὰ καταστή ἄξιότερον κατοικητήριον τοῦ Πνεύματος τῆς εἰρηνεύσεως, τῆς συναδελφώσεως και τῆς ἀδελφωσύνης και ποῖος νὰ συμβάλῃ περισσότερο εἰς τὴν ἐπάνοδον τῆς πλήρους γαλήνης εἰς τὴν Χώραν μας και εἰς τὴν παντοειδῆ πρόοδόν της.

Εὐχέτης ὑμῶν πρὸς Κύριον

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

μελωδοῦσί τε και δοξολογοῦσιν αὐτὸν Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας παρεχόμενον.

Σήμερον γὰρ ἡ παγγενῆς κατάρα διαλέλνται, και ἡ κτίσις ἅπασα τὴν διὰ τῆς πλάνης τοῦ ἀλάστορος ἐξοφανεῖσιν αὐτῇ παλαιώσῃ ἀπορορίπτουσα, καινουργεῖται και λαμπαδοφεγγεῖ και ὠραῖζεται, ὁ ὄφις κατήρηται, ὁ τῆς καταδίκης τοῦ Ἀδὰμ χρόνιος δεσμὸς λέλνται, και ὁ Παράδεισος πάλιν ἠρέωκται, και βροτοὶ πάντες τῶν δεσμῶν τοῦ Ἄδου ἐκλυτρούμενοι τὴν νιοθεσίαν ἀπελάβομεν, Χριστοῦ τεχθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας.

Ὁλεθρον τοίνυν δυσμενῆ πεφευγότες, χεῖρας ὑπομένοντες σὺν κρότοις ἐφρυνίους, Χριστὸν Σωτῆρα δὲ σέβοντες ὡς Ἐδεργέτην, ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς συμπαθῶς ἀφιγμένον, ἤκομεν ἐν χαρᾷ, τῆς ἀπὸ τοῦ Σπηλαίου δωρηθείσης ἡμῖν εἰρηνοποιῶ θείας ἀγαλλιάσεως ἐμπειλησμένοι, πνευματικῶς κοινωνῆσαι τῇ Ὑμετέρα θειοτάτῃ και πανσεβάστῳ ἡμῖν Παναγιότητι, συγχαρῆναι τε Αὐτῇ και τῇ περὶ Αὐτὴν ἀγιωτάτῃ Ἱεραρχίᾳ σὺν πάσῃ τῇ ἡς προϊστάται Μητροῖ Ἐκκλησίας, ἐφ' οἷς πᾶσιν ἡ πρὸς ἡμᾶς ἀφατος τοῦ δι' ἡμᾶς νηπιάσαντος Χριστοῦ Σωτῆρος φιλανθρωπία και ἀγάπη ὑπὲρ ἡμῶν ἐτελεσιουργήσῃ, εὐξασθαι δ' Αὐτῇ, μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἀγίας και Ἱερᾶς Συνόδου, συμπάσης τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱεραρχίας και τοῦ Χριστωνόμου Λαοῦ τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ὁ εἰρήνη ἐπὶ γῆς και ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία γενόμενος Χριστὸς Κύριος Ἰησοῦς πληροῖ Αὐτὴν ἐπὶ μακρὰς περιόδους ἐνιαυτῶν πάσης χαρᾶς και εἰρήνης, διαφυλάττῃ Αὐτὴν ἐν ὑγείᾳ καθ' ἑμῶν ἀστεμφεῖ, ἅμα δὲ και δωρήσῃται Αὐτῇ και πάσῃ τῇ καθ' Ἀνατολὰς Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τὸν ἐπιτέλλοντα νέον ἐνιαυτὸν τῆς χρηστότητος Αὐτοῦ μεστὸν πάσης ἀπ' οὐρανοῦ ἀγαθωσύνης και καρπῶν εἰρήνης και ἀγάπης.

Πρὸς δὲ και ἐναγχος ἀγασθέντες ἐπὶ ταῖς αἰσίαις τῆς Ὑμετέρας πανσεβάστου Παναγιότητος και τῆς Ἱερᾶς Αὐτῆς συνοδείας ἐπισκέψεσιν ἐν ταῖς ἀδελφαῖς ἡμῶν και γείτοσιν Ἐκκλησίαις ἐν ἀγάπης και εἰρήνης δείγμασιν ἐπ' ἀμφοτέροις μέρεσι τελεσθείσαις, και ταῖς λοιπαῖς πρὸς Ἀνομᾶς φιλαγάθους ὁδοιπορίαις Ὑμῶν, ἐν αἷς ἡ ἐν Χριστῷ φιλάδελφος ἄκρω ἐμεγαλύνθη ἀγάπη και ἡ Ὀρθόδοξος ἡμῶν διατετρᾶνται πίστις, δεόμεθα τοῦ τῆς εἰρήνης Ἀρχοντος και ἐπὶ γῆς αὐτὴν ἐνεγκόντος, ἵνα και κατὰ τὸν ἐπιόντα τῆς χρηστότητος Αὐτοῦ ἐνιαυτὸν και ἐπὶ ἔτη ὡς πλεῖστα και εὐφρόσυνα εὐλογῶνται τὰ διαβήματα τῆς Ὑμετέρας σεπτῆς και πολυφιλήτου Κορυφῆς, ὥστε οἱ πόδες Αὐτῆς εὐαγγελιζόμενοι εἰρήνην τοῖς μακρὰν και τοῖς ἐγγὺς ὦσιν ὠραῖοι, ὡς εἰσι οἱ τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ και πληρῶσι τὰς λευκὰς και πρὸς θερισμὸν ὠρίμους χώρας διὰ τῶν ἀπαλῶν βημάτων Αὐτῆς και ὦσιν ὡς σκιρτήματα ἀδελφίδου πηδῶντος ἐπὶ τὰ ὄρη και διαλλωμένον ἐπὶ τοὺς βουνούς, ὁμοίου τῇ δορκάδι ἢ νεβρῷ ἐλάφων ἐπὶ τὰ ὄρη Βαυθῆλ, ἵνα

Α Π Α Ν Τ Η Σ Ε Ι Σ

ΕΙΣ ΤΑ ΕΙΡΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ

ΙΣΤ'

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΓΟΡΤΥΝΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΩΣ

Πρὸς

Τὴν Α. Μακαριότητα, Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. κ. Ἱερώνυμον

Εἰς Ἀθήνας

Μετὰ πλείστης χαρᾶς ἐλάβομεν τὸ Εἰρηρικόν Γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ σπεύδομεν, ἀφοῦ πάλιν εὐλαβῶς συγχαρῶμεν Ὑμῶν δι' ὅσα ἐγένοντο, νὰ εὐχρηθῶμεν πλουσίαν ἐφ' Ὑμᾶς τὴν θείαν ἐνίσχυσιν, πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἐξαγγελθέντων ἱερῶν σκοπῶν καὶ δὴ τῆς εἰρηνεύσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Δημητσάνα 23—6—1967.

Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ

Ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

παρέχωσιν ἡμῖν καὶ πᾶσι τοῖς ἐν ἀληθείᾳ καὶ πνεύματι προσκυνοῦσι τὸ πανάγιον Ὄνομα τοῦ δι' ἡμᾶς νηπιάσαντος Σωτῆρος ἡμῶν δοξολογίας καὶ αἴνου αἰτίας ἐπὶ πᾶσι τοῖς θαυμασίοις Αὐτοῦ, τοῖς εἰργασμένοις διὰ τῶν ἐν τῷ Ἀμπελώνι Αὐτοῦ πιστῶν Αὐτοῦ ἐργατῶν, ὧν ὁ μισθὸς εἶη πολὺς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἀνταποδόσεως Αὐτοῦ τῆς δικαίας.

Ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ αἰθῆς περιπτυσσόμενοι τὴν Ὑμετέραν γεραράν, θειοτάτην καὶ περιπόθητον ἡμῶν Παναγιότητα φιλήματι ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τῷ δι' ἡμᾶς ἐν Σπηλαίῳ τεχθέντι καὶ ὡς βρέφος ἐν φάτῃ ἀνακλιθέντι καὶ σπαργάνοις ἐνειλιχθέντι, εὐρήνην δὲ τὴν ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν δωρησαμένῳ, καὶ ταύτην Αὐτῇ ἐπευχόμενοι σὺν τῇ κατ' ἄμφω ὕψει, διατελοῦμεν.

Ἐν Ἀθήναις, Χριστούγεννα σωτηρίου ἔτους 1967.

Τῆς Ὑμετέρας θειοτάτης Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός καὶ ὄλωσ πρόθυμος

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

ΙΖ'

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΓΥΘΕΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙΤΥΛΟΥ

Ἐν Γυθείῳ τῇ 4ῃ Ἰουλίου 1967

Πρὸς

Τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος Κύριον Κον Ἱερώνυμον

Εἰς Ἀθήνας

Μακαριώτατε,

Παναγορίζοντες καὶ ἡμεῖς μετὰ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρον καὶ τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ καὶ ἀναρρήσει Ὑμῶν ἐπὶ τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν Θρόνον, μετὰ χαρᾶς καὶ ἀγάπης ἀποδεχόμεθα τὸ Εἰρηρικόν Γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος.

Χαίροντες χαρὰν πνευματικῆν, ὅτι ὁ τῆς Ἐκκλησίας θεῖος Δομήτωρ παρέδωκε τοὺς οἴκους τοῦ ἱεροῦ Σκάφους τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας εἰς χεῖρας ἀξίου οἰακοστροφῶν δυναμένου, τῇ βοήθειᾳ τοῦ Ἀρχιεπίσκοπου Χριστοῦ καὶ συμπαραστάσει πάντων τῶν τεταγμένων εἰς τὴν συγκυβέρνησιν τοῦ παναγίου τούτου Σκάφους, νὰ κατευθύνῃ τούτο ἐπὶ τῆς ὁρθῆς γραμμῆς πλεύσεως πρὸς δόξαν τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ σωτηρίαν τοῦ πληρώματος αὐτοῦ.

Εὐχόμεθα ἐν σεβασμῷ καὶ ἀγάπῃ πολλῇ μακρὰν καὶ ἐνδοξον Ἀρχιερατείαν εὐκαρπὸν καὶ πολυκαρπὸν καὶ διὰ καλλινίκων ἀγῶνων ἐστολισμένην ἐπ' ἀγαθῶ τῆς Μητρὸς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ σωτηρία τοῦ χριστεπωνύμου λαοῦ.

Ἐπὶ τούτοις διατελοῦμεν μετὰ πολλῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης.

Ἐλάχιστος ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου ΣΩΤΗΡΙΟΣ

ΙΗ'

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΡΑΜΑΣ

Ἐν Δράμᾳ τῇ 3-6-1967

Μακαριώτατε,

Εἰς ἀπάντησιν τῆς ἀπὸ 27-5-67 Ὑμετέρας σεπτῆς ἐπιστολῆς, εὐλαβῶς καὶ ὀλοφύχως δέομαι τοῦ Κυρίου, ὅπως χαρίζηται Ὑμῖν μακροήμερεσιν, ἀμὴν καὶ δύναιμι πολλῆν, διὰ νὰ λαμπρύνητε τὴν Ἀγίαν μας Ἐκκλησίαν, νὰ ποιμένητε τὸ ποιμνιὸν Σας θεοφιλῶς καὶ νὰ δοξάζητε τὸ ὑπερύμνητον ὄνομα τοῦ Κυρίου.

Μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΜΟΝΟΝ ΜΕ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ

Μετὰ τὸ εὐλαβικὸν προσκύνημα πρὸς τὴν πτωχικὴν καὶ λυτρωτικὴν φάτνην τοῦ σαρκωθέντος, χάριν ἡμῶν, Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, χαιρετίζομεν καὶ πάλιν, ἑορταστικῶς καὶ φαιδροῖ τὴν ὄψιν, τὴν ἀνατολὴν τοῦ νέου ἐνιαυτοῦ. Εὐσημος ἀληθῶς ἡ ἡμέρα διὰ τὸ ὀλιγοσέλιδον τῆς ζωῆς μας ἡμερολόγιον. Διότι ἀποτελεῖ ὀρόσημον τῆς συντόμου ἐπιγείου ζωῆς μας.

★

Καὶ ὅμως εἶναι προφανές, ὅτι οἱ φωσφορίζοντες ὑδραύλακες, τοὺς ὁποίους ἀφήνει ὀπίσω τῆς ἡ αἰωνοπόρου Ἀργῶ τοῦ Χρόνου, τῆς ὁποίας ὅλοι ἐπιβαίνομεν, σβύνουν καὶ ἐξαφανίζονται ἐν τάχει. Καὶ σιωπηλὴ καὶ παγερὰ θ' ἀπλωθῆ περὶ ἡμᾶς ἡ ἀπεραντωσύνη τῆς ἀβύσσου. Πρὸς τί λοιπὸν ὁ τόσο πολυθόρυβος καὶ πανηγυρικὸς ἑορτασμός!

Τὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ τόσο εὐλογον καὶ φρικτὸν τοῦτο ἐρώτημα δίδει ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Αἰσχύλου εἰς τὸν Προμηθεΐα Δεσμώτην. Ἐρωτώμενος ὁ ἦρωας οὗτος ἐκεῖ ἀπὸ τὰς Ὠκεανίδας Νύμφας, διατί τόσο θραυσπλάγχχνως ἀπετόλμησε τὴν κλοπὴν τοῦ πυρός, συνεπεῖα τῆς ὁποίας τόσο σκληρῶς ὑποφέρει τιμωρηθεὶς ἀπὸ τὸν Δία, ἀπήντησεν ὑπερηφάνως· «Θνητοὺς ἔπανσα προδέρεσθαι μόρον». Καὶ ὅταν τὸν ἠρώτησαν ἐκ νέου, πῶς ἐπέτυχε τοῦτο, εἶπεν· «Τυφλὰς ἐν αὐτοῖς ἐλπιδας ἐνώκισα».

★

Μεγίστη ἀλήθεια. Καὶ ἀνταξία ἐνὸς ἀληθοῦς ἥρωος καὶ τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Αἰσχύλου ἡ ἀπάντησις. Διότι ὅλοι ἀνεξαιρέτως αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκην κατὰ τὴν ἐπίγειον αὐτὴν ζωὴν μας νὰ μετατοπίζομεν τὰς διαψευδομένας διαρκῶς προσδοκίας μας διὰ τὸ ἀπώτερον μέλλον. Καὶ ὅλοι, ἐξ ἐνστίκτου, ἐπιλέγομεν νέους καὶ ὀλοὲν μάλιστα ὑψηλότερους στόχους ἐλπίδων. Εἶναι ὅμως, κατὰ κανόνα, «τυφλαί» αἱ ἐλπίδες μας αὐταί. Καὶ ἀπομένον ἀπραγματοποίητοι τελικῶς καὶ ἀνικανοποίητοι. Διότι εἶναι ὕλικῆς φύσεως· καὶ ἀποβλέπουν εἰς τὰ ἐφήμερα ἀγαθὰ τῆς γῆς,

τῶν ὁποίων ἡ ἀκόρεστος ἀπληστία διακατέχει τὴν ψυχὴν μας. Εἰς μάτην ὁ θεῖος Σπορεύς, τοῦ ὁποίου τὴν γέννησιν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἑωρτάσαμεν, ἀπεστέγασε τοὺς οὐρανούς καὶ κατελθὼν ἐπὶ τῆς Γῆς ἔσπειρεν εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς τὸν θεῖον σπόρον τοῦ Εὐαγγελίου του καὶ τῆς πνευματικῆς οὐσίας τῆς ζωῆς. Ἐξ ἀμελείας ἰδικῆς μας, ἄκανθαι καὶ χόρτα καὶ ζιζάνια καὶ τρίβολοι ἀντιπνευματικοὶ ἀνεβλάστησαν περὶ αὐτὸν καὶ τὸν συμπνίγον. Τρίβολοι ἐρυθροὶ δηλητηριώδεις, πὸν ἀξάνουν μὲ τὰ δάκρυα καὶ μὲ τὸ αἷμα τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ μὲ τοὺς πνευματικοὺς χυμοὺς τῆς ζωῆς, τοὺς ὁποίους ἀπομωζοῦν.

★

Εἰς μάτην ἐπίσης ὅλος καὶ ἐπανειλημμένως ἐλέχθη καὶ ὑπὸ τῆς καθημερινῆς ἐμπειρίας συνεχῶς πιστοῦται, ὅτι ἡ ζωὴ καὶ ὁ ἀπροσμέτρητος μόχθος τῆς, τότε μόνον διακαιοῦνται καὶ τότε μόνον στεφανοῦνται, ὅταν ἀποβλέπουν εἰς εὐγενεῖς στόχους καὶ εἰς ὑψηλὰ πνευματικὰ ἰδεώδη. Ὀλίγοι, πολὺ ὀλίγοι εἶναι ὅσοι ἐπιχειροῦν ἀνάβασιν πρὸς τὰς ὑψηλὰς κορυφὰς τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἀγιότητος καὶ πρὸς τὴν γαλανὴν των αἰθρίαν. Ἀπαιτεῖ τοῦτο ἰσχυροὺς νεφρούς, σιδηροπαγῆ γόνατα, καὶ ἀσκησιν, καὶ γυμνασίαν καὶ ἀποφασιστικότητα. Καὶ προτιμοῦν νὰ παραμείνουν εἰς τὰς ὑπωρείας καὶ εἰς τὰ ἀναπεπταμένα ὀμαλὰ ἐδάφη· σκάπτοντες καὶ ἀνορύττοντες τὴν γῆν, χαμαιβλεπεῖς, χωρὶς ἀνατάσεις, χωρὶς καταφάσεις πρὸς τὴν ἀλήθειαν, καὶ χωρὶς ὠραίους καὶ ἀγίους ἐνθουσιασμοὺς διὰ τὴν πραγμάτωσίν τῆς. Παρομοίως καὶ οἱ ἀσπάλακες ἐνασμενίζονται νὰ ζῶσι καὶ νὰ κινοῦνται μέσα εἰς τὰς ὑπογείους των κρύπτας, μισοῦντες τελικῶς τὸν ἥλιον καὶ τὸ ζωογόνον του θάλπος καὶ φῶς.

★

Καὶ ὁ κόσμος σήμερον κυριαρχεῖται ἀπὸ τὸ ἄγχος τῆς οἰκονομικῆς του προκοπῆς καὶ ἀναπτύξεως. Καὶ ὁ λεγόμενος «οἰκονομικὸς ἄνθρωπος» εἶναι τὸ εἰδωλὸν του. Εἶναι καὶ

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΚΟΣΜΟΝ

Χάριτι τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ ἀξιούμεθα καὶ ἐφέτος, ὅπως ἐορτάσωμεν τὰ Ἅγια Χριστούγεννα. Εἰς τὸν πανηγυρικὸν ἐορτασμὸν τῶν Χριστουγέννων προσερχόμεθα ὅλοι μας, μικροὶ καὶ μεγάλοι, πλημμυρισμένοι ἀπὸ χαρὰν, διότι ἐννοοῦμεν τί σημαίνουν αὐτὰ διὰ κάθε χριστιανικὴν ψυχὴν. Οἱ κώδωνες τῶν ναῶν κτυποῦν χαρμοσύνως ὄρθρου βαθέως καὶ μᾶς προσκαλοῦν νὰ λατρεύσωμεν τὸν γεννηθέντα ἐκ τῆς Παρθένου Μαρίας Κύριον, τὸν ἐνανθρωπήσαντα Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ, τὸν ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν πτωχεύσαντα καὶ ταπεινωθέντα.

Συνοδεύομεν τοὺς Ἀγγέλους εἰς τὸν ὕμνον τῆς εἰρήνης, ἀκούομεν μετὰ τῶν ἀγραυλοῦντων ποιμένων τῆς Βηθλεὲμ τὸν αἶνον τῆς οὐρανόστρατιᾶς καὶ ἰστάμεθα μετ' αὐτῶν καὶ τῶν Μάγων τῆς Ἀνατολῆς εὐλαβεῖς προσκυνηταὶ πρὸς τῆς ἁγίας Φάτνης τοῦ Σπηλαίου, ἔνθα ἐγεννήθη ὁ Ἰησοῦς Χριστός, δοξολογοῦντες τὸν Θεόν, ὅτι χάριν ἡμῶν θαυμαστά ἐποίησε πάση τῇ οἰκουμένῃ.

Ἡ σκέψις μας σήμερον μεταφέρεται εἰς τὸ Σπήλαιον τῆς Βηθλεὲμ. Παρακολουθοῦμεν καὶ ἡμεῖς τὸν λάμποντα Ἀστέρα, θαυμάζομεν τὸ μέγα τοῦτο ὑπερφυσικὸν γεγονός τῆς γεννήσεως τοῦ Θεανθρώπου. Ψάλλομεν καὶ ἡμεῖς τὰ πολλὰ ἀλληλούϊα τῆς ψυχῆς μας, καθὼς οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν ἁγίαν νύκτα τῆς ἐνσαρκώσεως Αὐτοῦ. Ἡ καρδιά μας ἐκδηλώνει τὰ ἱερά αὐτῆς συναισθήματα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸ Θεῖον Βρέφος. Αἰσθανόμεθα τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ πάντοτε, κατ' ἐξοχὴν ὅμως κατὰ τὴν σημερινὴν ἐπίσημον ἡμέραν τῆς ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων. Κλίνομεν γόνυ λατρείας πρὸς τοῦ Ἰησοῦ, ἀναγνωρίζομεν καὶ ὁμολογοῦμεν Αὐτόν, ὡς Σωτῆρα τῆς ψυχῆς μας.

Ἡ ἐορτὴ τῶν Χριστουγέννων μᾶς φέρει πλησιέστερον πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Αὐτὴ μᾶς ὁδηγεῖ εἰς μίαν ἐσωτερικὴν περισυλλογὴν, εἰς συναίσθησιν τῆς ἁμαρτωλότητός μας καὶ τὴν ἀνάγκην ἀνακαινίσεως τῶν ψυχῶν μας. Ποθοῦμεν τὴν λύτρωσιν,

τοῦτο βεβαίως—πρέπει νὰ εἶναι—ἐνας ἀπὸ τοὺς στόχους τῆς ζωῆς, ἀλλ' ὄχι ὁ μοναδικός, οὔτε καὶ ὁ πρῶτος. Ἡ Τεχνικὴ καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἀνθρώπου μαρτυρεῖ, καὶ τὴν νίκην του ἐπὶ τῆς φύσεως, καὶ τὸν μόχθον του κομφίζει, καὶ ἀνέσεις περισσοτέρας ἀναμφιβόλως δημιουργεῖ. Δέον ὅμως νὰ ὀλοκληροῦται καὶ μετὰ τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν του προαγωγὴν. Καὶ παραλλήλως καὶ τοῦλάχιστον ἰσοτίμως πρὸς τὰς θαυμαστάς ὄντως μηχανικὰς ἐπινοήσεις, νὰ διακατέχεται ὁ ἀνθρώπος ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν ἔφεσιν νὰ δώσῃ πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν περιεχόμενον εἰς τὴν εὐημερίαν του. Δέον ν' ἀναστιβῶσωμεν λοιπὸν τὰς παραδεδομένας ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ἀξίας. Καὶ ν' ἀναστηλώσωμεν ρυθμιστικὴν ἐν πᾶσι τῆς ζωῆς μας τὴν Χριστιανικὴν ἀλήθειαν.

★

Ὁ Ἑλληνικὸς λαός, προικισμένος ἀληθῶς μετὰ θρησκευτικὴν μεγαλοφυΐαν, ἠγωνίσθη ἀπὸ τὴν πρώτην ἀκόμη ἀγῆν τῆς ἱστορικῆς του διαδρομῆς, νὰ καταστήσῃ τὸ ἀγαθὸν ἐνεργὸν καὶ δημιουργικὸν κίνητρον τῆς ζωῆς. Τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ἀφ' ἑτέρου κατενόησε

πρῶτον καὶ ἠρμήνευσε μετὰ πληρότητα τὴν εὐαγγελικὴν ἀλήθειαν. Καὶ ἐδημιούργησεν, ἐν συνεχείᾳ, τὸν ἐξαισίον Ἑλληνοχριστιανικὸν πολιτισμὸν· πρὸς ἀνώτατον τέλος του εἶναι ὁ φωτισμὸς καὶ ἡ μεταμόρφωσις τοῦ κόσμου εἰς Βασιλείον ἀγάπης, καὶ ὁ θρίαμβος ἐν παντὶ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς ὠραιότητος. Μετὰ τὸν Χριστόν καὶ τὴν σταυρωθεῖσαν ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου ἀγάπην του ὡς «ὑπογραμμόν».

★

Διότι μόνον διὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἐν τῷ Χριστῷ ζωῆς θὰ νικηθοῦν τελικῶς τὸ κακὸν καὶ ὁ θάνατος, καὶ θὰ ὁδηγηθῇ ὁ κόσμος εἰς τὴν παγίωσιν τῆς εἰρήνης καὶ πρὸς τὴν δόξαν τῆς Ἀναστάσεως. Ἄλλως, στηριζόμενοι μονοπλεύρως εἰς τὴν ὕλικὴν εὐημερίαν καὶ εἰς τὴν οὐτοπίαν τοῦ «οἰκονομικοῦ ἀνθρώπου», θὰ κυλίωμεν τὸν λίθον τοῦ Σισύφου, καὶ θ' ἀποβαίνομεν «τυφλαὶ» αἱ ἐλπίδες μας διὰ μίαν καλυτέραν αὔριον. Καὶ ἄς μὴ λησμονῶμεν ποτέ, ὅτι ὑπερεπερίσσευσεν εἰς τοὺς καιροὺς μας αὐτοὺς ἡ ὕλιστικὴ πλάνη. Καὶ ὅπως λέγει ὁ ποιητής, «λίγο νερὸ ποτὲ φωτιὰ μεγάλη δὲν τὴν σβύνει».

ΘΕΟΛΟΓΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

τήν γνώσιν τῆς ἀληθείας, τὴν αἰώνιον χαρὰν καὶ ζωὴν. Ἡ Γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μᾶς φωτίζει τὴν σκέψιν, ἐξαγνίζει τὴν ψυχὴν μας, διαλύει τὴν πλάνην καὶ τὸ σκότος, ἀναγεννᾷ καὶ σώζει. Μὲ αὐτὴν ἐννοοῦμεν καλύτερον τὸν προορισμὸν μας, τὸν σκοπὸν τῆς ζωῆς, τὴν θέσιν μας καὶ τὴν ἀποστολήν μας εἰς τὸν κόσμον.

Διὰ τῆς Γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξαίρεται τὸ Μυστήριον τῆς Θείας λυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου, παντὸς ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐντεῦθεν, ἡ ἐορτὴ τῶν Χριστουγέννων εἶναι καθολικὴ καὶ παγκόσμιος. Ἀναλογιζόμεθα τί ἔφευεν ὁ Χριστὸς εἰς τὸν κόσμον, πῶς ἦτο ὁ ἀνθρώπος πρὸ Αὐτοῦ, εἰς ποίαν κατάστασιν εὗρισκοντο οἱ λαοὶ πρὸ τῆς ἐλευσεως Του, τί προηγήθη καὶ τί ἐπηκολούθησε τῆς ἐνσαρκώσεως Αὐτοῦ.

Μετροῦμεν τὰ ἔτη, τοὺς αἰῶνας, οἵτινες παρῆλθον ἀφ' ὅτου ἐγεννήθη ὁ Χριστὸς καὶ διερωτώμεθα, διατί ἀκόμη οἱ ἀνθρώποι δὲν ἠμπόρεσαν νὰ Τὸν ἀναγνωρίσουν ὡς Σωτῆρά των, νὰ ἐνστερνισθοῦν τὰ Θεῖα Αὐτοῦ διδάγματα; Τί νὰ συμβαίνει ἄραγε καὶ ὁ κόσμος ὅλος δὲν ἠκολούθησε τὸν Θεῖον Νόμον Του; Ποῦ νὰ ὀφείλεται τὸ γεγονός, ὅτι, ἐν ᾧ τόσο πολὺ ἐπροχώρησεν ἡ ἐπιστήμη, ἡ μηχανικὴ καὶ ἡ τέχνη, δὲν ἠμπόρεσεν ἀκόμη ἡ ἀνθρωπότης ν' ἀπαλλαγῆ ἀπὸ τὰ μεγάλα δεινά, τοὺς πολέμους καὶ τὰ κοινωνικὰ προβλήματα; Πῶς συμβαίνει νὰ ὑφίσταται εἰσέτι τὸ ἦ θ ι κ ὸ ν κ α κ ὸ ν εἰς τὸν κόσμον, ἐν ᾧ ἡ Γέννησις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μᾶς προσέφερε τὰ μέσα τῆς λυτρώσεως καὶ σωτηρίας; Ἀπλούστατα, διότι δὲν ἐπίστευσαν ἀκόμη ὅλοι οἱ ἀνθρώποι εἰς Αὐτόν, δὲν ἠσπάσθησαν τὸ Εὐαγγέλιόν Του, δὲν ἐφήρμοσαν ἐν τῇ πράξει τὸν Νόμον Του. Ἐνεκα τούτου παρατηροῦμεν αὐτὴν τὴν μεγάλην ἀντίθεσιν μεταξὺ τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς ἐπιστημονικῆς προόδου καὶ τῆς μεγάλης ὀπισθοδρομικότητος εἰς τὰς πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς ἀξίας. Ἀναμφισβητήτως ὑφίσταται τὸ μέγα πρόβλημα τῆς ἦ θ ι κ ῆ ς κ ρ ῖ σ ε ω ς εἰς τὰς κοινωνίας τῶν ἐθνῶν καὶ οἱ ἀνθρώποι ματαίως ἀναζητοῦν λύσεις αὐτοῦ μακρὰν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὅλα τὰ συστήματα, αἱ θεωρίαι καὶ αἱ μέθοδοι τῆς ἀνθρωπίνης ἐπινοήσεως, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιδιώκεται ἡ ἀναγνώρισις τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ἡ αὐτοδιάθεσις τῶν λαῶν, ἡ ἐπικράτησις τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς εἰρήνης, εἶναι ἐπισηφαλεῖς.

Μόνον ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δύναται νὰ ἐλευθερώσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τὰ φοβερὰ δεινά, τὰ ὁποῖα τὸ μαστίζουν. Μόνον ὁ Χριστὸς σώζει τὸν ἀνθρώπον, καὶ δίδει ἀξίαν καὶ τὸν καθιστᾷ προσωπικότητα. Ἐκεῖνος τοῦ παρέχει τὰ μέσα τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως. Ἐκεῖνος ὁμιλεῖ περὶ ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας, περὶ τῆς ἀδελφότητος πάντων τῶν ἀνθρώπων, περὶ τῆς καθολικῆς ἀγάπης

καὶ τῆς παγκοσμίου εἰρήνης. Εἶναι αἰώνιος καὶ ἀναλλοίωτος ὁ Νόμος Του, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἀνθρώπινα συστήματα καὶ τὰς θεωρίας, αἵτινες παρέρχονται, διότι εἶναι ἐπινοήματα τοῦ πεπερασμένου ἀνθρώπου.

Οἱ ἀνθρώποι τοῦ ὕλισμοῦ εἶναι ἀνίκανοι νὰ λύσουν τὰ μεγάλα προβλήματα τῆς ζωῆς. Ἠθικὴ ἄνευ θρησκείας δὲν νοεῖται. Τὸν ἔσω ἀνθρώπον ζητεῖ ὁ Χριστὸς ν' ἀνακαινίσῃ καὶ ἐξυψώσῃ. Πρέπει νὰ διεισδύσῃ παντοῦ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ, νὰ μεταμορφώσῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς συντελεστὰς τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς, νὰ διδάξῃ ὅλους νὰ ζοῦν ὡς ἀδελφοί, τέκνα τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα θὰ συνδέῃ ἡ καθολικὴ ἀγάπη εἰς μίαν ἀδιάσπαστον πνευματικὴν ἐνότητα, εἰς ἓν σῶμα, κατὰ τὸν Ἅγιον Ἀπόστολον Παῦλον. Τότε δύναται νὰ ἐπικρατήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ εἰρήνη Αὐτοῦ, τὴν ὁποῖαν ὕμνησαν, κατὰ τὴν Θεῖαν Αὐτοῦ Γέννησιν, οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἀνθρωπότης ἀτενίζει τὸ μέλλον μὲ ἀβεβαιότητα, συνέχεται ἀπὸ ἀγωνίας καὶ φόβους, ἐλλείπει ἐξ αὐτῆς τὸ αἶσθημα τῆς ἀσφαλείας. Οἱ πιστοὶ ὁμως προσεύχονται πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, ἵκετεύουν Αὐτόν θερμῶς, ν' ἀπαλλάξῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀπὸ τὸ ἄγχος, νὰ φωτίσῃ τοὺς ἄρχοντας τῶν ἐθνῶν, ὅπως εὔρουν τὸν σωτηριώδη προσανατολισμὸν τῶν λαῶν. Τὸν παρακαλοῦν ὅπως καταπέμψῃ τὸ ἔλεος Αὐτοῦ, ν' ἀνακουφίσῃ τοὺς πάσχοντες καὶ ἐξαλείψῃ τὰ δάκρυα, νὰ θερμάνῃ τὰ ράκη τῶν πτωχῶν καὶ ὀρφανῶν, νὰ καταπαύσῃ τοὺς πολέμους διὰ παντὸς καὶ κυριαρχήσῃ παντοῦ τὸ ἅγιον Αὐτοῦ θέλημα.

Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες εἰδικώτερον, ἐκδηλώνομεν τὴν βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην τῆς ψυχῆς μας πρὸς τὸν Σωτῆρα Χριστόν, ὅτι ἀπεμάκρυνε τὸν πόλεμον, ὅστις πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἡμερῶν ἠπέιλησε τὴν ὑπόστασιν τοῦ ἔθνους μας. Ἐσωσεν ἡμᾶς καὶ ἐξήγαγεν εἰς ἀναψυχὴν. Ἄς Τὸν δοξολογήσωμεν μ' ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς μας.

Ἄς φέρωμεν τὸ χαρμόσυνον μήνυμα τῆς Γεννήσεως Αὐτοῦ παντοῦ ὅπου πορευόμεθα, εἰς τοὺς οἴκους μας, τὰς ἐργασίας μας, τὸ περιβάλλον μας. Ἄς προσφέρωμεν τὸν χαιρετισμὸν τῆς ἀγάπης μας πρὸς τὰ ξενιτευμένα παιδιὰ μας, εἰς κάθε ἀνθρώπον οἰκοῦντα ἐπὶ τῆς γῆς. Ἄς γίνῃ ἡ ψυχὴ μας ἀγία Φάτνη, διὰ νὰ Τὸν ἐνθρονίσωμεν ἐντὸς αὐτῆς. Πλησίον τοῦ Χριστοῦ δὲν κινδυνεύομεν, οὐδένα φοβούμεθα, λυτρούμεθα καὶ σωζόμεθα. «Ἴδου γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτῆρ, ὃς ἔστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαυΐδ» (Λουκ. 2, 10 - 12).

† Ὁ Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου ΤΙΤΟΣ

ΕΝ ΟΨΕΙ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΤΟ ΒΙΩΜΑ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

Είναι πολύ φυσική ή άπορία πολλών. Ἀφοῦ ὁ Γάμος είναι μυστήριο, πῶς τότε ζῆ τὸ μυστήριο ἐν τῇ πράξει ὁ νυμφευμένος; Δὲν ὑπάρχουν βοηθητικοὶ κανόνες διαφωτιστικοί;

Δυστυχῶς ἢ εὐτυχῶς, δὲν ὑπάρχουν. Τὸ θέμα τοῦτο σχετίζεται στενωτάτα μὲ τὸ ὅλον θέμα τῆς Ὁρθοδόξου πνευματικότητος καὶ εὐσεβείας. Αὐτὴ δὲν περικλείεται εἰς ὀρισμούς καὶ λεπτομερεῖς διατάξεις. Ἡ σχολαστικὴ περιπτωσιολογία τῆς Δύσεως εἶναι ἄγνωστος εἰς τὴν Ἀνατολήν. Ἡ ἐν Χριστῷ συζυγία δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ρυθμισθῇ μὲ κανόνες καταλλήλου συμπεριφορᾶς, ὥστε νὰ προβλέπωνται αἱ μικρότεροι κινήσεις. Χαρισματοῦχοι ὄντες οἱ Χριστιανοὶ καὶ ἔχοντες καλλιεργημένην τὴν συνείδησιν, αὐτοὶ κατευθύνουν τὰ τῆς ζωῆς των, φωτιζόμενοι καὶ ἐνισχυόμενοι ἀπὸ τὴν ἐν τῷ Μυστηρίῳ χάριν.

Παρ' ἡμῖν τὸ Κανονικὸν Δίκαιον δὲν κατέληξεν εἰς λεπτολόγον ἔκθεσιν τῶν πρακτέων καὶ τῶν φευκτέων τῶν ἐγγάμων. Ὁ πιστὸς διὰ τοῦτο εἰς πᾶσαν ἐκδήλωσιν τῆς ζωῆς του δὲν ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσῃ τοῦτον ἢ ἐκείνον τὸν κανόνα, φοβούμενος μὴ τὸν παραβῆ, ἀλλὰ συναντᾶται μὲ τὴν Κεφαλὴν τοῦ Μυστικοῦ σώματος, Λυτρωτὴν του Χριστόν. Εἶναι αὐτὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς εἰς τὴν ἀπαράδεκτον ἀσθηρότητα τῶν Μοντανιστῶν, Νοβατιανῶν, ἀλλὰ ἐφαρμοζόμενος καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν μας.

«Εἶ τις ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος τὸν ἐπιστρέφοντα ἀπὸ ἀμαρτίας οὐ προσδέχεται, ἀλλ' ἀποβάλλεται, καθαιρέσθω, ὅτι λυπεῖ Χριστὸν τὸν εἰπόντα: «Χαρὰ γίνεται ἐν οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι»¹⁷.

Ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ ἀνωτέρω κανόνος, ὁ θιγεῖς, ὁ προσβληθεὶς ἐνταῦθα δὲν εἶναι ὁ ἐκκλησιαστικὸς νόμος ὅσον ὁ ἴδιος ὁ Χριστός. Ὑποβιβάζεται ἡ ἐννοια τῆς Ἠθικῆς ὅταν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν πράξεων κινήται τις ἀπὸ κατωτέρους ὑπολογισμούς μὲ τὸ τί συνεπείας θὰ ἔχη ἢ ποινὰς καὶ τί ἀνταμοιβὰς. Τὸ κίνητρον δέον νὰ εἶναι ὁ Χριστός καὶ ἡ ἀγάπη του. Προξενούμεν χαρὰν ἢ λύπην μὲ τὴν πολιτείαν μας, ἰδοὺ τὸ προέχον ζήτημα.

Μὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα Ἀναστάσεως ὁ Σιναΐτης ἀπαντᾷ εἰς τεθὲν ἐρώτημα αὐτῷ, ὅτι μὲ τοὺς λογικούς κανόνες δὲν μετροῦνται τὰ βήματα τοῦ πιστοῦ. Εἶναι τέκνον τῆς πίστεως καὶ δὲν δύναται μὲ ἀριθμητικὴν ἀκρίβειαν νὰ ἐκφράσῃ τὰς διαθέσεις του. Ἡ πνευματικὴ ζωὴ δὲν συλλαμβάνεται νοερῶς καὶ θ' ἀπογοητευθῇ ὅστις θὰ ἐπεχείρῃ τὸ ἐναντίον:

«Ὁλος ὁ Χριστιανὸς καὶ τὰ μυστήρια τοῦ Χριστιανοῦ πίστις ἐστὶ. Πίστις δὲ ἀληθής

ἐστὶν ἢ ἀπερίεργος συγκατάθεσις. Ἐπεὶ ἐὰν θέλωμεν περιεργάζεσθαι τὰ ρήματα καὶ τὰ πράγματα τῆς Γραφῆς τοῦ Θεοῦ, ἀπολλύμεθα καὶ εἰς βυθοὺς ἀπιστίας ποντιζόμεθα»¹⁸.

Ὑπάρχει πράγματι ἓνα βαθὺ μυστήριο εἰς τὴν γαμικὴν ἔνωσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. «Ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός. Ἐνεκεν τοῦτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται αἱ δύο εἰς σάρκα μίαν...» (Μαρκ. 10,6). Ὁ γάμος ἐπαναλαμβάνει τὸν ἀρχικὸν αὐτὸν τύπον. Διὰ τὸν ἄνδρα ἢ σύζυγόν του δὲν εἶναι μία ἀπλή γυνή, ἀλλὰ ἡ γυνή. Καὶ διὰ τὴν γυναῖκα ὁ σύζυγος δὲν εἶναι ὁ τυχὼν ἄνθρωπος, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος. Δι' ἀμφοτέρους ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ ὑπόλοιπος κόσμος δὲν ἔχει διαφορὰν σεξουαλικὴν διότι ἐξιδανικεύεται, ἀδελφοποιεῖται. Ἡ ἔνωσις αὐτὴ περιέχει τόσην ἱερότητα, ὥστε ὁ Κύριος ἠθέλησε κατ' αὐτὴν εἰς τὸν ἐν Κανῶ γάμον ν' ἀποκαλύψῃ τὴν θεότητά του διὰ τοῦ πρώτου θαύματος ἐκείνου.

Ὁ γάμος δὲν εἶναι ἐπομένως μόνον συμβόλαιον, ἀλλὰ μία μυστικὴ ἔνωσις. Ἐχει βάθος ἀπροσμέτρητον ἢ χρησιμοποιοῦμένη ἐνταῦθα τόσον συχνὰ λέξις μυστήριον. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον τόσον ὁ Ἄπ. Παῦλος, ὅσον καὶ μεταγενεστέρως ὅλοι οἱ Πατέρες καὶ κανόνες ἀπαγορεύουν εἰς τοὺς νεοφύτους τὸ δικαίωμα νὰ χωρισθῶν ἀπὸ τὴν ἐθνικὴν γυναῖκα των πρὸ τοῦ βαπτίσματος ληφθεῖσαν. Ἡ ἱερότης τοῦ γαμικοῦ δεσμοῦ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δέχεται διάλυσιν ἐκτός δύο μόνον περιπτώσεων, τοῦ θανάτου καὶ τῆς μοιχείας¹⁹.

Ὁ περίφημος Ρώσος θεολόγος Serge Boulgakov (1871 - 1944) διαβλέπει τὴν πνευματοποίησην τοῦ σεξουαλικοῦ στοιχείου εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε τὸ στάδιον τοῦ σαρκικοῦ ἔρωτος προβιβάζεται μεταξύ τῶν συζύγων εἰς ἀσκήσιν καὶ αὐτοπειθαρχίαν. Τοῦτο δὲν ὀδηγεῖ, ἐννοεῖται, εἰς ἀκρότητας καὶ ὑπερβολὰς. Ἡ ἀγάπη δὲν ἐξατμίζεται. Συνοδεύει τὸ ζεῦγος καὶ ἀγκαλιάζει ὅλας τὰς λεπτομερείας τῆς κοινῆς ζωῆς, χωρὶς ὅμως παραφορὰς. Ἡ ἀντινομία μεταξύ σαρκός - πνεύματος, πάθους - ἀφοσιώσεως δὲν ἐξαφανίζεται τελείως. Ἀπλοῦστα ἡρεμεῖ λόγῳ τῆς χάριτος τοῦ μυστηρίου. Καὶ οἱ δύο διέρχονται ἀπὸ τὸν δρόμον τῆς θυσίας καὶ τῆς ἀμοιβαίας κοινωνίας καὶ τῆς ἀναγεννήσεως των»²⁰.

Ὁ ἀτομικισμὸς ἀναμφιβόλως δημιουργεῖ εἰς τὸν γάμον τὰς μεγαλύτερας δυσκολίας. Ἐκαστος ὑποστηρίζει μὲ φανατισμὸν τὰς ἀπόψεις του. Θίγεται εἰς τὴν πρώτην τυχὸν παρατήρησιν ἢ δια-

18. Ἐρωτ. καὶ ἀποκρίσεις περὶ διαφ. κεφαλ. Ἐρωτ. 92, P.G. 89, 625.

19. Χρησιμωτάτη ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἡ σχετικὴ ἔκδοσις «Le Mariage» εἰς τὸ περιοδικὸν Le Messenger Orthodoxe, No 17, Paris, 1962.

20. Le Paraclét σελ. 317 ἔκδ. Aubier, Paris, 1936.

17. Κανόνες τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, κανὼν 52.

φωνίαν. 'Ο ἐκνευρισμὸς κινδυνεύει νὰ λάβῃ διαστάσεις. Αἱ δυσκολίαι αὐταὶ δὲν ὑπερπηδῶνται εἰμὴ μὲ κοινὰς προσπάθειαι καὶ ἄσκησιν. Ἐκαστὸς δέον νὰ γνωρίζῃ τὴν θέσιν του καὶ νὰ σέβεται τὸν ἄλλον. Εἶναι στάδιον πλῆρες θλίψεων, μαρτύριον θὰ ἔλεγέ τις, ἀναλογιζόμενος ὅτι δι' αὐτοὺς εἰς τὸν Γάμον ψάλλεται ὁ ὕμνος «Ἅγιοι μάρτυρες, μαρτύρων ἀγαλλίαμα». Οἱ σύζυγοι ἀνήκουν εἰς τὸν κόσμον τῶν Μαρτύρων. 'Ο γνήσιος Γάμος εἶναι Γολγοθᾶς μὲ βαρὺν σταυρὸν καὶ μὲ σειρὰν μαρτυρίων.

'Ο γάμος ἐπομένως εἶναι ἀφιέρωσις, μία καθοσίωσις. Τὰ πάντα ἀλλάζουν, ἀλλὰ καὶ ἀμφοτέρω ἀλλάζουν τὰ πάντα. Νέον βλέμμα, νέα κριτήρια, νέα ἀντίληψις τῆς ζωῆς. Πληρότης νέα, φαιδρότης. Ἡ χαρὰ των δέον νὰ συνεχίζεται. Κάθε ἡμέρα δι' αὐτοὺς εἶναι ἑορτή. Ἄλληλοσυμπληρῶνουν τὰ κενὰ καὶ διοχετεύουν εἰς τὸ ἕτερον ἡμισυ ἀπὸ τὸ περίσσειμα.

'Ορθῶς ἐλέχθη καὶ πρέπει νὰ ἐπαναλαμβάνεται, ὅτι ὁ χειρότερος ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ἑαυτὸς του. Ἐδῶ ἐμφανίζεται ὁ ἐγωϊσμὸς ὡς πρόβλημα ἠθικὸν καὶ κοινωνικόν. Εἰς ἓνα φυσικὸν δεσμὸν ἄνευ ἱερότητος κινδυνεύουν οἱ δύο ἐγωϊσμοὶ τοῦ ζεύγους νὰ ἔρχονται συχνὰ εἰς σύγκρουσιν. Ὅλοι αἱ ζήλεια καὶ ἡ λεγομένη ἀσυμφωνία τῶν χαρακτικῶν εἶναι παράγωγα τοῦ ἐγωϊσμοῦ.

'Εντὸς τοῦ μυστηριακοῦ Γάμου οἱ ἐγωϊσμοὶ καταπατῶνται. Ἡ ἀγάπη πρυτανεύει καὶ ὁ ἀλληλοσεβασμὸς. Χωρὶς ὁ καθεὶς νὰ χάσῃ τὴν προσωπικότητά του, ἐξατομικεύεται βραδέως καὶ βλέπει ἐν παντὶ τὸ συμφέρον τοῦ ἄλλου ὑπεράνω τοῦ ἰδικοῦ του. Αὐτὴν τὴν μεταμόρφωσιν καλεῖται νὰ ὑπογραμμίσῃ ἡ σύγχρονος ποιμαντικὴ εἰς τὸν προγαμιαῖον διάλογον, διὰ νὰ προλάβῃ ἐγκαίρως διαζύγια ὀλέθρια καὶ ἐρείπια καὶ ναυάγια καὶ τραυματισμοὺς ἀθεραπεύτους.

'Ο πρῶτος, τῆς Γενέσεως ἀνθρωπος προέρχεται ἀπὸ μίαν διπλὴν φύσιν. Εἶναι σύνθεσις, ἐμπεριέχων ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Οἱ Ἑβραϊκοὶ ὄροι τοῦ χωρίου τῆς δημιουργίας τῶν πρωτοπλάστων (Zehar Ouphehach ἢ τὸ κατὰ τοὺς Ὁ' «ἄρσεν καὶ θῆλυ») δὲν ἐννοοῦν δύο διάφορα σεξουαλικῶς ὄντα, ὄντολογικῶς κεχωρισμένα, ἀλλὰ μᾶλλον δύο ὑπάρξεις μυστηριωδῶς ἀλληλοσυμπληρουμένας, δύο «πλευρὰς» ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρωπίνου ὄντος, ἐν ταῦτῳ ἄρρενος ἢ θήλεος.

Κατὰ τὴν βαθυτέραν ἐννοίαν τοῦ χωρίου, ὁ Θεὸς ἐπλασε πρωτίστως τὸν Ἀδὰμ, ὡς ὑπαρξιν ἐν δυνάμει ἐνέχουσαν ἀμφοτέρα τὰ φύλα, περικλείουσαν ὅ,τι χαρακτηρίζει τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα, οὐχὶ ἐννοεῖται ὑπὸ ἐννοίαν φυσιολογικὴν, ἀλλὰ μᾶλλον ψυχολογικὴν.

Μερικοὶ διεχώρισαν τὸν Μοναχισμὸν καὶ τὸν Γάμον ὡς δύο ἀντιθέτους καταστάσεις καὶ μὲ διάφορον βαθμὸν τελειότητος καὶ κώδικος Ἡθικῆς. Οὐδὲν ἀναληθέστερον τούτου. Οἱ ὄρκοι τοῦ Μοναχοῦ ἔχουν καταπληκτικὴν ὁμοιότητα μὲ τοὺς ὄρκους τῶν ἐγγάμων. Καὶ οἱ ἐγγαμοὶ καλοῦνται

εἰς ἀσκήσεις, εἰς στερήσεις καὶ θυσίας, εἰς νέκρωσιν σαρκός, εἰς σκληραγωγίαν. Ἄπτευθυσμένος ὁ ἱ. Χρυσόστομος πρὸς συζύγους ἀντιμετωπίζοντας καταιγίδας καὶ διαφόρους στενοχωρίας, ἀλλὰ μὲ καρτερίαν ἀντιμετωπίζοντας ὅλα αὐτὰ, τοὺς διαβεβαιώνει :

«Ἄν οὕτω τις γήμη... τῶν μοναζόντων οὐκ ἔσται πολλῶ ἐλάττων, οὐδὲ τῶν μὴ γεγαμηκότων ὁ γεγαμηκῶς»²¹.

Μία θεολογικὴ ἐπανατοποθέτησις τοῦ Γάμου θὰ δείξῃ, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς θείας ἐνσαρκώσεως καὶ τῆς Ἀναστάσεως ὁ Γάμος ἔχει νέον νόημα. Μεταμορφώνει τοὺς ἐνωθέντας εἰς ἱερεῖς τῆς κατ' οἶκον Ἐκκλησίας, εἰς συνεργοὺς τοῦ Θεοῦ, ὑποψήφιους διὰ τὴν Βασιλείαν Του, καὶ κατὰ πάντα ἐργαζομένους τὴν ἀγιότητα.

Τὸ θεῖον συστατικὸν τοῦ συζυγικοῦ δεσμοῦ ἐξάγεται ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τῆς πλάσεως ἀμφοτέρων, ἡ ὁποία ἐπαναλαμβάνεται τετράκις εἰς τὴν ἱερολογία, κατὰ τὸ ἀρχέτυπον τοῦ Θεοῦ. Τὸ «κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ κατ' ὁμοίωσιν», μᾶς παραπέμπει αὐτομάτως εἰς τὴν συγγένειαν μὲ τὰ τρία πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος. Εἶναι ἡ πρώτη ἔμμεσος νύξις τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὴν ὁποίαν θὰ ἀποκαλύψῃ ἀργότερον ὁ Κύριος πληρέστερον. Δὲν ἠμποροῦσε νὰ ὑπάρξῃ διὰ τὸ ζεῦγος καλύτερον ὑπόδειγμα πρὸς μίμησιν διὰ τὸ ἀδιάσπαστον καὶ τὴν ὁμοφροσύνην. Ὅπως ὁ Πατὴρ συνδέεται μὲ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ὁ ἀνὴρ πρέπει νὰ εἶναι σύμψυχος καὶ νὰ ἐνυπάρχῃ εἰς τὸ ὅλον εἶναι τῆς γυναικός. Ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐὰ πρὸ τῆς πτώσεως ἦσαν πράγματι ἓν, μία σὰρξ. Τὴν ἐνότητα αὐτὴν ἄλλωστε ἐκφράζει ὁ Ἑβραϊκὸς ὄρος «σὰρξ». Ἡ γαμήλιος εὐλογία ἐπανασυνδέει κατὰ ταῦτα τὸν θραυσθέντα αὐτὸν δεσμὸν καὶ ἐπαναφέρει λόγῳ τῆς ἀρχεγόνου ἀμαρτίας τοὺς νυμφευομένους εἰς τὴν μακαρίαν πρὸ τῆς πτώσεως κατάστασιν. Πρόκειται περὶ μιᾶς ἀγάπης μυχίας, μυστικῆς, ὑπεράνω τοῦ σαρκικοῦ στοιχείου. Ἐχει τι τὸ θεῖον, τὸ οὐράνιον, παραδεισίον, τὸ ἀνεκκάλητον.

Παραθέτομεν σχετικὴν προτροπὴν ἐνὸς ἐκ τῶν ἐπιφανεστέρων ἀσκητικῶν Πατέρων τῆς Συριακῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ἱ. Βαρνασουφίου. Ἐζήτησεν εἰς τὸ Κοινόβιον τῆς Θαβαθᾶ, πλησίον τῆς Γάζης, τὸν βον αἰῶνα. Συνέγραψε ἀπαντήσεις εἰς διαφόρους πνευματικὰς ἐρωτήσεις. Ἰδιαιτέρως συνιστᾷ εἰς τοὺς συζύγους, ὅπως τάξουν ὡς κοινὸν σκοπὸν τὴν κατὰ πάντα μίμησιν τοῦ θελήματος τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ζωὴν των.

«Ζήτηι καὶ φύλαττε τὰ ἀγαθὰ. Ἀναδείξου εἰς ἓνα εὐάρεστον δοῦλον τοῦ Κυρίου. Γενοῦ ταπεινὸς μαθητὴς Ἐκείνου, ὅστις χάριν σοῦ ἐταπεινώσεν ἑαυτόν. Γενοῦ ὑπήκοος μαθητὴς τοῦ ὑπηκόου, ἀνεχόμενος τοῦ Ἀνεχθέντος τὰ πάντα, ὑπομένων τοῦ Ὑπομείναντος,

21. Ὁμιλία 20 εἰς πρὸς Ἐφεσ.

ἐλεήμων τοῦ Ἐλεήμονος, βαστάζων τὰ σφάλματα τοῦ πλησίον, ὅπως ἐβάστασε τὰ βάρη σου. Ἀγάπα τοὺς πάντας, ὅπως εἰλικρινῶς μᾶς ἠγάπησε, ἀκολουθῶν Αὐτὸν ἐν παντί, ἕως ὅτου σὲ ὑποδεχθῆ ἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἀναπαύσεως ἐκείνης, ὅπου ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν ἢ ἤκουσεν... αὐτῷ ἢ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν»²².

★

Οὐδεμία Σύνοδος ἔχει δικαίωμα ν' ἀλλάξη ριζικῶς θεμελιώδεις διατάξεις τῆς πίστεως καὶ τῆς ἠθικῆς. Μεταβολὴν ἐπιδέχονται τὰ μεταρρυθμιστέα, οὐχὶ δὲ τὰ οὐσιώδη, ὅπως ἡ ἀποφυγὴ τῆς τεκνογονίας διὰ τῆς χρήσεως προφυλακτικῶν. Ἦδη πρὸ 15 αἰῶνων ὁ ἱ. Αὐγουστίνος, ἀντιμετωπίζων τὸ ἴδιον πρόβλημα, σαφῶς διεκήρυττεν.

«Ἡ συζυγικὴ συνεύρεσις ἀποβαίνει παράνομος καὶ ἐπαίσχυντος, ἀφ' ἧς στιγμῆς θὰ γίνῃ διανοητὸν ἢ ἀποφυγὴ τῆς συλλήψεως τοῦ παιδιοῦ» (De conjūg. adult. II,12).

Ἡ ἀντίληψις αὐτὴ στηρίζεται εἰς τὴν πίστιν τῆς Π. Διαθήκης, ὅτι «οὐ μὴ βλαστήσῃ ὁ παράνομος» (2 Βασ. 23,5), ἐπαναλαμβάνεται δὲ ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἱ. Αὐγουστίνου ἀλλαχοῦ.

«Τοιοῦτος πρέπει νὰ εἶναι ὁ κοινὸς στόχος τῶν εὐσεβῶν συζύγων, μαζὶ μὲ τὸ καθῆκον τῆς ἀναγεννήσεως νὰ παρασκευάζεται καὶ ἡ τεκνογονία»²³.

Παλαιότερον καὶ οἱ ἔθνικοι φιλόσοφοι δὲν ἀναγνωρίζουν εἰς τὸν γάμον μίαν ἡδονιστικὴν συμβίωσιν, χωρὶς τὴν ταυτόχρονον ἐκπλήρωσιν τοῦ τόσον φυσικοῦ καθήκοντος τῆς παιδοποιίας. Οὕτως ὁ Ἀριστοτέλης θεωρεῖ ἐλλιπῆ τὴν οἰκογενειακὴν εὐτυχίαν μὲ τὴν ἀπαιδίαν:

«Οὐ πάνυ εὐδαιμονικὸς ὁ μονώτης καὶ ἄτεκνος»²⁴.

Ὁ αὐτὸς ἐπαναλαμβάνει:

«Σύνδεσμος τὰ τέκνα δοκεῖ εἶναι. Διὸ θάττον οἱ ἄτεκνοι διαλύονται. Τὰ γὰρ τέκνα κοινὸν ἀγαθὸν ἀμοῖν, συνέχει δὲ τὸ κοινόν»²⁵.

★

Ὁ τύπος τῆς στέψεως, ὡς μᾶς διεσώθη σήμερον, ἐνεφάνιζε ποικιλίαν διαφέρουσαν κατὰ τὸ παρελθόν. Φαίνεται ὅτι τὴν πρώτην του ἀποκρυσταλλωμένην μορφήν ἔλαβε τὸν 9ον αἰῶνα. Ἐν τῷ μεταξύ ὑπέστη πλείστας ἀλλαγὰς. Παλαιότερον, οἱ μελλονύμφοι, ὅπως μαρτυρεῖται ἀπὸ ἀρχαῖα κεί-

μενα, ὠδηγοῦντο πρὸ τοῦ θυσιαστηρίου, παρηκλούθουν τὴν Θ. Λειτουργίαν, ἐκοινώνουν καὶ ἀκολούθως ἐνυμφεύοντο. Ἀργότερον, λόγῳ λειτουργικῆς παρακμῆς, γενομένης τῆς Λειτουργίας, τελεῖται τὸ μυστήριον, ὅποτε τὸ κοινὸν ποτήριον ἀντικαθίστᾷ τὸν εὐχαριστιακὸν οἶνον. Προστίθενται καὶ ζακχαρωτά, κατ' ἀπομίμησιν τῶν ὑπὸ τοῦ Ἱππολύτου φερομένων γλυκυσιμάτων, μὲ μέλι καὶ γάλα, ἔθος διατηρηθὲν παρ' ἡμῖν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Ἡ σημερινὴ πράξις τῆς ἐξωλειτουργικῆς εὐλογίας, ἀποσπασθεῖσα τῆς Θ. Εὐχαριστίας, γίνεται δυστυχῶς πρόξενος πολλῶν κακῶν. Ὅχι μόνον χάνει τὸν στενὸν χαρακτήρα τῆς κοινότητος μὲ τὸ πλήρωμα καὶ κινδυνεύει νὰ καταντήσῃ μίᾳ ἰδιωτικῇ ὑπόθεσιν, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν πολὺν λαὸν ἐκλαμβάνεται ὡς μίᾳ κοινωνικῇ πράξιν ἐν στενῷ οἰκογενειακῷ κύκλῳ ἄνευ συσχετίσεως μὲ τὴν Θ. Εὐχαριστίαν. Καὶ ὅμως τί ὠραιότερον τὴν μεγάλην αὐτὴν ἡμέραν εἰς τὴν ζωὴν των οἱ νυμφεύομενοι νὰ ἐμφανισθοῦν εἰς τὸ ὄλον σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ τὴν ἐγκαινιάσουν διὰ τῆς προσελεύσεως ἀμοτέρων εἰς τὸ ποτήριον τῆς ζωῆς. Αὐτὴν τὴν πράξιν τῆς ἐνσωματώσεως τοῦ Γάμου εἰς τὴν Θ. Λειτουργίαν διετήρησε μέχρι τῆς σήμερον ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία. Τὸ κοινὸν ποτήριον συνηθισμένου οἴνου ἀντικατέστησε δυστυχῶς εἰς χρόνους λειτουργικῆς παρακμῆς τὴν καθ' αὐτὸ Κοινωνίαν, τὴν ἐνῶσιν ἀμοτέρων μὲ τὸν Νυμφίον Χριστόν, οἵτινες ἐκοινώνουν μὲ ἰδιαιτέραν συγκίνησιν «εἶγε ἱκανῶς εἶχον», κατὰ Συμεῶν ἀρχιεπ. Θεσσαλονίκης²⁶. Φαίνεται, ὅτι μεταγενεστέρως, μαζὶ μὲ τὰ στέφανα διαφόρου κατασκευῆς, κατὰ τὰς ἐκάστοτε συνηθείας, «κείμενα ἐπὶ τοῦ Θυσιαστηρίου ἀπέκειτο ἐν τῇ θείᾳ Τραπέζῃ Ποτήριον ἔχον Προηγιασμένα», ἐνδεικτικὸν ὅτι καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς τελέσεως τοῦ Γάμου μετὰ τὴν ἀπόλυσιν, οἱ μελλονύμφοι πάντως ἐκοινώνουν.

★

Ἡ σύγχρονος πνευματικὴ κρίσις καὶ τὸ κῦμα τοῦ ἡδονισμοῦ ἀποτελοῦν φαινόμενα περιοδικὰ εἰς τὴν ἱστορίαν. Παρατηρεῖται ἓνα εἶδος ἀνακυκλώσεως. Τὰ ἴδια νοσηρὰ συμπτώματα ἐμφανίζονται μὲ ἐλαφρὰς τροποποιήσεις κατὰ τόπους καὶ κατὰ καιροὺς μὲ διάφορον μορφήν.

Γνωστὰ τὰ ὑλιστικὰ συνθήματα τῶν Ἐπικουρείων. Ὁ ἀρχαῖος συλλέκτης ἀπολοσθέντων κωμωδιῶν καὶ δραμάτων, ἠθογράφος Ἀθηναῖος²⁷, ἐμφανίζει κάποιον Σωτίονα Ἀλεξανδρέα, ἐκπρόσωπον τῶν χαμηλῶν τάσεων τῆς ἐποχῆς τοῦ Β' αἰῶνα π.Χ. Εἶναι Περιπατητικὸς φιλόσοφος. Εἰς τὸ ἔργον του «Διαδοχὴ τῶν Φιλοσόφων» παραθέτει τὰς θεωρίας πλείστων ἀντιπροσώπων τῆς σκέψεως. Εἰς ἓνα ἐξ αὐτῶν, ὀνόματι «Ἀσωτοδιδάσκαλος» καὶ ἀποδιδόμενον εἰς τὸν Ἀλεξίν, παρουσιάζει ἓνα οἰκέτην, τὸν Ξανθίαν, μὲ κνισμὸν προτροπόμενον τοὺς ἄλλους εἰς ἡδυπάθειαν μὲ ἐπιχειρήματα ἐνὸς χονδροειδοῦς ὑλισμοῦ. Ὅμιλεῖ μὲ ἀναίδειαν

22. Barsanuphius and John, Questions and Answers. Critical Edition of greek Text with engl. Translation by Dermas J. Chitty. Patrologia Orientalia, tome XXII. σελ. 597. Paris 1966.

23. In Julian libr. IV,I.

24. Ἠθικ. Νικομάχ. 1,8,15.

25. Ἠθικ. Νικ. 8,12,7.

26. Περί Γάμου, 282. P.G. 155, 512.

27. Κεφ. Η' 336.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑΝ

“Ολοι αἱ πληροφορίες, αἱ σχετικαὶ μὲ τὴν ζωὴν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας συμπύπτουν εἰς τὴν διαπίστωσιν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ παρουσιάζει μίαν ζωτικότητα καταπληκτικὴν καὶ μίαν ἀναγέννησιν πρωτοφανῆ εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς δράσεώς της.

Ἡ παραδοσιακὴ ὅσον καὶ ἐκσυγχρονισμένη διοικητικὴ διάρθρωσις, ἡ ἐπιμελετημένη ἐκκλησιαστικὴ ἐκπαίδευσις, αἱ ἀθρόαι ὑποψηφιότητες διὰ τὸν ἱερόν κλήρον, ἡ ἄνευ προηγούμενου ἄνθησις τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἡ πηγαία εὐσέβεια τοῦ λαοῦ, κάμνουν βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τὸν μελετητὴν.

Ἡ ἐντύπωσις δὲ αὕτη μεταβάλλεται εἰς θαυμασμὸν ὅταν ἀναλογισθῇ κανεῖς, ὅτι ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ ζῆ καὶ κινεῖται ὑπὸ κομμουνιστικῶν καθεστῶς, τὸ ὁποῖον ὅσον καὶ ἂν εἰς τὴν Ρουμανίαν τηρῇ στάσιν ἐφεκτικὴν καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει καλλιτέραν τῆς τῶν ἄλλων κομμουνιστικῶν χωρῶν, ἐν τούτοις δὲν παύει νὰ εἶναι ἀθεϊστικόν, νὰ ἀσκή τὴν ἀθεϊστικὴν του προπαγάνδαν, νὰ ἀπαγορεύῃ τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλίαν εἰς τὰ σχολεῖα καὶ γενικῶς νὰ μὴ θεωρῇ, ὅτι εἶναι ἐκ τῶν συμπαθεστέρων φίλων της... ἡ Ἐκκλησία.

Ἡ ἰσχυρὰ προσωπικότης τοῦ Πατριάρχου Ἰουστινιανοῦ, ἡ ἀνωτέρα θεολογικὴ παιδεία τοῦ κλήρου, ἡ προσχώρησις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ σημερινοῦ καθεστώτος, πολλῶν διανοουμένων, ὅλα αὐτὰ συνετέλεσαν νὰ ὑπερνικηθῇ ἡ φοβε-

ρὰ κρίσις ἐκ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ κομμουνισμοῦ, νὰ παραμερισθοῦν ἐπιδεξίως πολλὰ ἐμπόδια καὶ νὰ ὀδηγηθῇ ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ εἰς τὴν σημερινὴν τῆς ἄνθησιν.

Ἐσκέφθημεν, λοιπόν, ὅτι δὲν θὰ εἶναι ἀνωφελές, καὶ διὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐκκλησιαστικὴν πραγματικότητα, ἡ παρουσίαις διαφόρων τομέων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τῆς Ρουμανικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (Ρ.Ο.Ε.), οἱ ὁποῖοι ἐμφανίζονται ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον.

Ἡ ἔρευνά μας ἀφορᾷ τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ 1948 μέχρι σήμερον, διότι ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτῆς βαρυσήμαντα γεγονότα θέτουν τὴν σφραγίδα τῶν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ρ.Ο.Ε. Ταῦτα ὑπῆρξαν ὁ χωρισμὸς Ἐκκλησίας καὶ Κράτους (3-8-48), ἡ ψήφισις τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας (23-2-49) καὶ ἡ ἀνάρρησις εἰς τὸν θρόνον τοῦ Πατριάρχου Ἰουστινιανοῦ (6-6-48).

Εἰς τὴν συνέχειαν θὰ προσπαθήσωμεν νὰ παρουσιάσωμεν τὴν ζωὴν τῆς συγχρόνου Ρ.Ο.Ε. εἰς τοὺς διαφόρους αὐτῆς τομεῖς. Καὶ ἐν πρώτοις αἱ σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὸ Κράτος.

ΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αἱ σχέσεις τοῦ Κράτους πρὸς ὅλα τὰ ἐν Ρουμανία ὀρθόδοξα καθορίζονται συντόμως μὲν εἰς τὸ «Σύνταγμα τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ρουμανίας»,

καὶ μὲ περιφρόνησιν κάθε μεταφυσικῆς ἀξίας. Δὲν τὸν ἐνδιαφέρουν αἱ «ἀρεταὶ» καὶ τὰ κατορθώματα τῶν ἄλλων. Περιφρονεῖ τοὺς ἡρωϊσμοὺς τῶν προγόνων του, τοῦ Περικλέους, τοῦ Κόδρου καὶ τοῦ Κίμωνος :

«Τί ταῦτα ληρεῖς φληναφῶν, ἄνω κάτω Λύκειον, Ἀκαδήμειαν, Ὀδείου πύλας λήρουσ σοφιστῶν; οὐδὲ ἐν τούτων καλόν. Πίνωμεν, ἐμπίνωμεν, ὦ Σίκων, χαίρωμεν, ἕως ἔνεστι τὴν ψυχὴν τρέφειν. Τύρβαζε, Μάνη γαστρὸς οὐδὲν ἤδιον. Αὕτη πατήρ σοι, καὶ πάλιν μήτηρ μόνη, ἀρεταὶ δὲ πρεσβεῖαί τε καὶ στρατηγίαί, κόμπιοι κενοὶ ψοφοῦσιν ἄντ' ὄνειράτων. Ψύξει σε δαίμων τῶ πεπτρωμένῳ χρόνῳ· ἔξεις δ' ὅσα ἂν φάγης τε καὶ πιῆς μόνος καὶ σποδὸς δὲ τᾶλλα, Περικλέης, Κόδρος, Κίμων».

Οἱ καιροὶ μας δὲν εἶναι διάφοροι. Καὶ τὴν ἐποχὴν μας διακρίνει κυνισμὸς. Ἀγνότης καὶ σωφροσύνη θεωροῦνται, εἴτε ὡς ἀνέφικτα, εἴτε ἴδια τύπων ἀνωμάτων, στερουμένων ἀνδρισμοῦ καὶ φυσικότητος. Ἐναντὶ αὐτῆς τῆς ἡδονιστικῆς δίνης, ἀπειλούσης νὰ ὑποσκάψῃ τὴν ἠθικὴν ὑγείαν τῆς χώρας καὶ νὰ ξηράνῃ ὅτι ὀλίγον θρησκευτικὸν φρόνημα ἀπέμεινεν, ἡ Σύνοδος καλεῖται νὰ ἐξάρη

τὴν ἡγεμονίαν τοῦ πνεύματος ἐπὶ τῆς ὕλης. Ὅτι τὸ σεξουαλικὸν ἐνστικτὸν εἶναι μία βιολογικὴ δύναμις, ἀλλὰ ἱκανὴ νὰ καταντήσῃ εἰς τυρανικὴν ἀδυναμίαν ἂν τῆς παραχωροῦμεν περισσότερα δικαιώματα ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ γάμου. Ἄς μάθουν οἱ σύζυγοι τὰς ώραίας πλευράς ἐνὸς ὑγινοῦ βίου, ὅπου ἐπικρατεῖ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀλληλοσεβασμοῦ, τῆς ἰσότητος καὶ τῆς πραγματικῆς συζυγίας.

Ἀκριβῶς ἐπειδὴ μέγα εἶναι τὸ κατόρθωμα τῶν χριστιανῶν συζύγων ἀποβαίνει καὶ δυσέφικτος. Ὅλα τὰ μεγάλα ἔργα ἔχουν ὀλίγους τοὺς ἐργάτας τῶν. Δὲν εἶναι καθόλου εὐκόλος ὁ συζυγικὸς βίος. Καὶ πολλῶ μᾶλλον δὲν εἶναι εὐκόλος ὁ γνησίως χριστιανικός. Οὐδεὶς ἤμπορεῖ, μὲ τὰς δυνάμεις του, παρ' ὅλην τὴν καλὴν του διάθεσιν, νὰ ἐκπληρώσῃ εἰς τὸ ἀκέραιον τὰς ὑποχρεώσεις τοῦ χριστιανικοῦ γάμου καὶ μάλιστα εἰς ἓνα κόσμον ὅπως αὐτός. Δι' αὐτό, ἀπὸ τῶν Ἀποστολικῶν ἀκόμη χρόνων, ἡ μυστηριακὴ εὐλογία τοὺς ἐμπιστεύεται εἰς τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Αὐτὸ μόνον δύναται νὰ τοὺς ἱκανώσῃ, ὥστε νὰ μείνουν ὅπως ἐξεκίνησαν. Νὰ συμμετάσχουν εἰς τὸ δημιουργικὸν σχέδιον τοῦ Θεοῦ, νὰ μαρτυρήσουν διὰ τῆς βιοτῆς τῶν, τῆς φυσικῆς καὶ ὑπερφυσικῆς, τὸ μέγα θαῦμα τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνώσεως τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν Ἐκκλησίαν.

† Ὁ Καλαβρίας ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

έν λεπτομερεία δὲ εἰς τὸν «Νόμον περὶ γενικοῦ καθεστῶτος τῶν Θρησκευμάτων» τοῦ 1948. Αἱ κύριαι ἀρχαί, ὡς ἐκτίθενται εἰς τὸν Νόμον αὐτόν, εἶναι αἰ ἐξῆς: Ἀπεριόριστος ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως δι' ὅλους τοὺς πολίτας τοῦ Κράτους· ἀπαγόρευσις πάσης διακρίσεως μεταξὺ τῶν πολιτῶν ἐξ αἰτίας τῆς διαφορετικῆς τῶν θρησκείας· ἐγγύησις τῆς ἐπιτελέσεως πάσης μορφῆς λατρείας ὑπὸ τῶν ὁπαδῶν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων· σεβασμὸς τοῦ δικαιώματος ὅλων τῶν θρησκευτικῶν ὁμολογιῶν, ὅπως κανονίζουν τοὺς νόμους καὶ τοὺς κανόνας ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας αὐτῶν συμφώνως πρὸς τὰ ἴδια αὐτῶν δόγματα· ἐγγύησις τοῦ δικαιώματος νὰ ἰδρῶν σχολὰς ἀνωτέρας μορφώσεως ἀπαραιτήτους διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν κληρικῶν τῶν σεβασμῶς τῆς ἀρχῆς τῆς μὴ ἀναμιξέως τοῦ Κράτους εἰς τὰς ἐσωτερικὰς υποθέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων¹.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ ὁποία εἶναι ἡ πλέον πολυάριθμος (14.000.000) καὶ σημαντικώτερα θρησκευτικὴ ὁμολογία τῆς χώρας, ἦτο φυσικὸν νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ νέου καθεστῶτος. Διότι τοῦτο, καίτοι ἀθεϊστικόν, δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἀγνοήσῃ τὴν ἐξαιρετικὴν δύναμιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν μεγάλην ἐπιρροὴν τῆς ἐπὶ τοῦ λαοῦ². Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ εὑρεθῇ τὸ *modus vivendi*.

Πράγματι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ὅ,τι συμβαίνει μὲ ἄλλα κομμουνιστικὰ κράτη, ὅπου τὸ ἀθεϊστικὸν καθεστῶς ἔχει λάβει σαφῶς ἐχθρικήν στάσιν ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας³, εἰς τὴν Ρουμανίαν τὸ Κράτος ἐπιδεικνύει μετριοπάθειαν καὶ ἀνοχὴν ἀπέναντι αὐτῆς, ἐνίοτε δὲ λαμβάνει καὶ μέτρα ὑπὲρ αὐτῆς. Χωρὶς νὰ λείπουν καὶ αἱ δύσκολοι στιγμαὶ τῶν προστριβῶν καὶ κατὰ καιροὺς ἐκτάκτων μέτρων, γενικῶς αἱ σχέσεις Κράτους καὶ Ἐκκλησίας δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶν ὡς καλαί.

Πῶς ἐξηγεῖται τὸ φαινόμενον τοῦτο; Ἐκτὸς τῶν λόγων ποὺ ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω, προβάλλονται καὶ ἄλλοι ὑπὸ πολλῶν.

Οὕτως, ὁ Κ. Μωραϊτάκης πιστεύει, ὅτι «ὁ φαινομενικὸς οὗτος σεβασμὸς πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν... ὀφείλεται: 1) εἰς τὴν συνετὴν πολιτικὴν τοῦ ὀρθοδόξου κλήρου, κατανοήσαντος ὅτι ἀντίθετος πρὸς τὸ κράτος πολιτικὴ θὰ προὔξενει τρομακτικὰς ζημίας, 2) εἰς τὸ βαθὺ καὶ ἐν πολλοῖς κατ' ἐπίγνωσιν, θρησκευτικὸν αἴσθημα τοῦ ρουμανικοῦ λαοῦ, 3) εἰς τὴν

1. Ἴδε: L'Eglise Orthodoxe Roumaine. Ἐπίσημον πληροφορικὸν τεύχος τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας, εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν σ. 19-21.

2. Ὁ πρωθυπουργὸς Πέτρος Γκρόζα κατὰ μίαν ἐπίσκεψίν του εἰς τὸ Πατριαρχεῖον τὴν 1ην τοῦ ἔτους 1948, προσφώνων τὸν Πατριάρχην, ὡς ἐξῆς διημήνευε τὴν συναίσθησιν ταύτην τῶν κυβερνώντων: «Ἡ Ἐκκλησία εἶναι καθίδρυμα διαρκοῦς χρησιμότητος διὰ τὴν ζωὴν τοῦ λαοῦ. Ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον μέρος τοῦ Κράτους καὶ πορεύεται ἐντὸς τοῦ πνεύματος τῶν καιρῶν. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ποὺ πάντοτε τὸ κατενόει αὐτό, θὰ τὸ ἀντιληφθῇ ἀσφαλῶς πληρέστερον εἰς τὸ μέλλον» (Περιοδικὸν *Irenikon* τ. 1948 σ. 207-208).

3. Ἴδε: Σάβωνος Νινίκα: «Ὁ νέος διαγωγὸς κατὰ τῆς Θρησκείας εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ρωσίαν». Ἀθῆναι 1966.

ἀνοδὸν εἰς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν ἀνδρῶν ἐνδομύχως θρησκευόντων καὶ ἀγαπώντων τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ πρῶην Πρωθυπουργὸς καὶ Πρόεδρος τοῦ Πρεζίντιουμ Πέτρος Γκρόζα, υἱὸς ἱερέως καὶ πολλάκις καυχηθεὶς, ὅτι ἀνετράφη μὲ τὰς προσφορὰς καὶ τὴν ὁσμὴν τοῦ βασιλικοῦ, καθὼς καὶ ὁ πρῶην καθηγητῆς τῆς Χριστιανικῆς Τέχνης ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ Κισνοβίου Petre Konstantinesku Iasy καὶ 4) εἰς τὴν ἐκλογὴν ὡς πατριάρχου Ρουμανίας τοῦ Ἰουστινιανοῦ⁴.

Ἰσχυρότατος ὅμως λόγος φαίνεται, ὅτι εἶναι καὶ ὁ ἐξῆς: Οἱ Ρουμᾶνοι ἠγγέται, ἐμφορούμενοι ὑπὸ ἐθνικιστικῶν ἰδεῶν, ἐνισχύουν κάθε θεσμὸν ποὺ συμβάλλει εἰς τὴν διατήρησιν τῶν παραδόσεων καὶ τῆς ἐνότητος τοῦ ἔθνους. Πρωταρχικὸν ρόλον εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ παίζει βεβαίως ἡ Ἐκκλησία. Ἡδη τὸ 1948, μὲ τὴν μεγάλην ἐπιτυχίαν τοῦ Πατριάρχου Ἰουστινιανοῦ νὰ προσελκύσῃ εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν περίπου δύο ἑκατομμύρια Οὐνιτῶν τῆς Τρανσυλβανίας, ἐσημειώθη ἕνα μεγάλο βῆμα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτῆν. Ἡ Ἐκκλησία χαρακτηρίζεται ὡς «ἐθνικὸν καθίδρυμα», διότι συμβάλλει εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως καὶ τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος.

Ἰσως ὅμως ὑπάρχουν λόγοι δικαιολογοῦντες τὴν ἐπιδεικνυομένην ἀνοχὴν. Εἰς δηλώσεις του πρὸς Γάλλους δημοσιογράφους, ὁ διαπρεπὴς Μητροπολίτης Μολδαβίας Ἰουστίνος δίδει τὴν ἰδικὴν του ἐξήγησιν: «Μέσα εἰς μίαν χώραν ἐν πλήρει οἰκονομικῇ ἀναπτύξει —λέγει— τὸ καθεστῶς εἶναι ὑποχρεωμένον νὰ ἐπιλύσῃ πρωτίστως ἐπείγοντα οἰκονομικὰ προβλήματα, διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ πρόγραμμά του καὶ διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν εὐημερίαν τοῦ λαοῦ. Ἐκ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων ὑποχρεωμένον νὰ θέσῃ εἰς δευτέραν μοῖραν τὸ πρόβλημα τῆς Θρησκείας⁵. Καὶ ἐν συνεχείᾳ, καθορίζων περισσότερον συγκεκριμένα τὰς σχέσεις Κράτους καὶ Ἐκκλησίας, προσθέτει: «Τὸ Κράτος εἶναι ἄθρησκον. Ἡ Κυβέρνησις καὶ προπαντὸς τὸ Κόμμα τῶν Ἐργατῶν (Κομμουνιστικὸν Κόμμα) ἐπιδίδονται εἰς ἀντιθρησκευτικὴν προπαγάνδαν. Ἡμεῖς δὲν ἀνταποδίδομεν. Ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ἐργάζεται διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὸς εἶναι ὁ ρόλος τῆς. Ἐὰν ἐκπληρώσῃ τὸ καθήκον τῆς αὐτοῦ, κατὰ τρόπον ὀρθόν, δὲν ἔχει νὰ φοβηθῇ κανένα ἐμπόδιον καὶ καμμίαν δυσκολίαν ἀπὸ μέρους τοῦ καθεστῶτος...». Τὴν στάσιν τοῦ Κράτους ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἐχαρακτήρισεν ὁ Μητροπολίτης Ἰουστίνος γενικῶς ὡς «θετικὴν». «Ἄν καὶ εἶναι ἄθεος, ἡ Κυβέρνησις θεωρεῖ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς καθίδρυμα ἐθνικόν, ποὺ ἔχει τὴν θέσιν τῆς εἰς τὴν σύγχρονον κοινωνίαν. Τῆς παρέχει οὐσιαστικὴν ὑλικὴν βοήθειαν καὶ δαπανᾷ τεράστια ποσὰ διὰ τὴν ἐπανοικοδόμησιν, τὴν ἀναστήλωσιν καὶ τὴν διατήρησιν τῶν θρησκευτικῶν μνημείων—παλαιῶν μοναστηρίων καὶ μονῶν—ποῦ τὰ θεωρεῖ ὡς τμήματα τοῦ ἐθνικοῦ θησαυροῦ, ὡς μάρτυρας τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος, ἐμπρὸς εἰς τοὺς ἁθ-

4. Κωνστ. Μωραϊτάκη: Ἡ σύγχρονος Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας. «Ἐκκλησία» 1956 σ. 21.

5. «Informations Catholiques Internationales» (I.C.I. 1er Fevrier 1965 σ. 20.

ποίους οὐδείς Ρουμᾶνος ἤμπορεῖ νὰ παραμείνη ἀπαθής»⁶.

Τὸ Κράτος, λοιπόν, δὲν ἐπιδιώκει, διὰ τοὺς προαναφερθέντας λόγους, νὰ ἐκμηδενίσῃ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ τὴν θέσῃ ὑπὸ τὸν ἔλεγχόν του καὶ νὰ τὴν κάμῃ νὰ συντονίσῃ τὰς ἐπιδιώξεις της πρὸς τὰς ἰδικὰς του. Ἐξ οὗ καὶ ὠρισμέναι ἐκδηλώσεις τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡγεσίας ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ὑπὲρ τοῦ ἀφοπλισμοῦ κ.λπ. Τὸν ἔλεγχον αὐτὸν τὸ Κράτος τὸν ἀσκεῖ διὰ τοῦ Ἰπουργείου τῶν Θρησκευμάτων.

Μέσα εἰς τὰ πλαίσια τῶν καλῶν σχέσεων Κράτους καὶ Ἐκκλησίας, ἔχομεν καὶ ὠρισμένας χαρακτηριστικὰς ἐκδηλώσεις ἀπὸ μέρους τῶν κρατικῶν ἰθύνοντων. Οὕτως, ὁ πρὸ ἐτῶν πρωθυπουργὸς Πέτρος Γκρόζα ἦτο μέλος τῆς Πατριαρχικῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς, Ἰπουργὸς δὲ Θρησκευμάτων διωρίσθη πρῶην καθηγητῆς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τσερνοβικίου⁷.

Ὁ αὐτὸς Πρωθυπουργὸς εἰς ἄρθρον του ἐπὶ τοῦ «τί δύναται νὰ ἀναμένῃ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὸ Κράτος», ἔγραφε μετὰξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς: «Τὸ Κράτος ἐν τῇ ἐπιδιώξει του νὰ προσαρμόσῃ πάσας τὰς δημοκρατικὰς δυνάμεις τῆς χώρας θεωρεῖ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς μίαν αὐθεντικὴν ἐκδήλωσιν τῆς ζωῆς. Ἄν αἱ νέαι ὑπάρχουσι δυνάμεις δὲν ἐμποδίζουν τὴν Ἐκκλησίαν νὰ ἀκολουθῇ τὸν δρόμον της, αὐτὴ, ἀπὸ τὴν ἰδικήν της πλευράν, δὲν ἔχει τὸ διαίωμα νὰ παρακωλύῃ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ λαοῦ· ὀφείλει νὰ ἀκολουθῇ μίαν αὐθεντικὴν ἐξέλιξιν, βασιζομένην ἐπὶ τῆς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητος. Ἐπομένως, ἡ ἀναγκαία βᾶσις ἀγαθῶν σχέσεων μετὰξὺ Ἐκκλησίας καὶ Κράτους εἶναι συναρμογὴ τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως μετὰ τῆς συνειδήσεως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων»⁸.

Ὁ Πατριάρχης δὲν ἐδίστασε νὰ υἱοθετήσῃ τὴν γραμμὴν αὐτὴν, τὴν ὁποίαν ἔκρινε συμφέρουσαν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Δι' αὐτὸ μετ' ὀλίγον χρόνον, εἰς δηλώσεις του, καθορίζει καὶ αὐτὸς μετὰ τὴν σειρὰν του τὴν στάσιν τῆς Ἐκκλησίας: «Ἐπιθυμοῦμεν—εἴπε—νὰ ἴδωμεν τὴν Ἐκκλησίαν συνδυάζουσαν τὴν ἐλευθερίαν τῶν καθηκόντων της πρὸς τὴν νέαν τάξιν τοῦ Κράτους. Ἡ Λαϊκὴ Δημοκρατία ἀσφαλίζει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν πλήρη ἐλευθερίαν ὀργανώσεως καὶ δράσεως, χωρὶς νὰ ἀναμιγνύεται εἰς τὰ θρησκευτικὰ της ζητήματα. Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ἐκκλησιαστικοὶ λειτουργοὶ μορφοῦνται εἰς τὰ Θεολογικὰ Ἰνστιτούτα, ἔπου διδάσκονται παρὰ διδασκάλων ἐχόντων συνείδησιν τῆς ἀποστολῆς των, ὡς καὶ τῶν πολιτικῶν καθηκόντων των. Ἡμεῖς, οἱ ὑπῆρέται τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας δὲν συμεριζόμεθα τὴν ὑλιστικὴν περὶ ζωῆς διδασκαλίαν. Τοῦτο ὅμως δὲν μᾶς ἐμποδίζει νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι καλὸν ὑπάρχει ἐν τῇ κοινωνικῇ δικαιοσύνῃ καὶ νὰ εἴμεθα εὐγνώμονες πρὸς τὴν Κυβέρνησιν δι' ὅτι πράττει ὑπὲρ ἡμῶν. Ὅσα καλλίτερον ὁ ἱερεὺς ἐκπληροῖ τὸν ἀποστολικὸν του

προορισμόν, τόσῳ καλλίτερον ἐξυπηρετεῖ τὸν λαὸν καὶ τὸν ὑποστηρίζει εἰς τὸν ἀγῶνά του διὰ μίαν δικαιοτέραν τάξιν πραγμάτων...»⁹.

Ὁ δὲ Μητροπολίτης Μολδαυίας Ἰουστίνος μὲ σαφήνειαν καὶ ρεαλισμὸν διαγράφει καὶ αὐτὸς τὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Κράτους: «Εἰς τὴν πραγματικότητα, ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Λαϊκὸν Κράτος ἔχουν τὴν αὐτὴν ἐπιδιώξιν: τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸ αὐτὸ πρόβλημα: πῶς νὰ τὸν κάμουν εὐτυχῆ. Διὰ τὸ Κράτος, ἡ ἐπιδιώξις αὐτὴ δὲν ἀφορᾷ παρὰ τὴν γῆνιν ὑπαρξίν τοῦ ἀνθρώπου· διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὴν παρούσαν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν. Ὄφειλομεν ὅλοι νὰ καταβάλωμεν προσπαθείας διὰ νὰ ἀποδείξωμεν, ὅτι ἡ ἰδικὴ μας ὁδὸς εἶναι ἡ πλέον καλὴ, ἡ πλέον δικαία. Ὁ ἀνταγωνισμὸς αὐτός, ὁ ἰδεολογικὸς καὶ εἰρηνικὸς, ἤμπορεῖ νὰ εἶναι μακρὸς, ἀλλὰ τίποτε δὲν μαρτυρεῖ, ὅτι τὸ τέραμα θὰ εἶναι δυσμενὲς δι' ἡμᾶς, ἀντιθέτως ἡ Ἱστορία μᾶς διδάσκει πολλὰ πράγματα ἐπ' αὐτοῦ...»¹⁰.

Τὸ Κράτος ἔχει τὰς ἐπιδιώξεις του καὶ ἡ Ἐκκλησία τὰς ἰδικὰς της. Ὅταν δὲ αὐτὰ εἰς ὠρισμένους τομεῖς συμπίπτουν, τόσον τὸ καλλίτερον. Οὐδείς ἐνοχλεῖται καὶ ἡ συνεργασία εἶναι δυνατὴ. «Αἱ ὑλιστικαὶ ἡμῶν ἀντιλήψεις—ἐδήλωνε τὸ 1950 ὁ Ἰπουργὸς Παιδείας—καὶ αἱ ἰδεαλιστικαὶ τῆς Ἐκκλησίας συμπίπτουν εἰς τὸ σημεῖον τῆς συνεργασίας μας ὑπὲρ τῆς ὑλικῆς καὶ πνευματικῆς ἀνασυγκροτήσεως... διότι αἱ συμφωνίαι μας εἶναι περισσότεραι τῶν διαφοριῶν μας»¹¹.

Οἱ ἰθύνοντες τοῦ καθεστώτος δὲν παραλείπουν νὰ ἐπιδεικνύουν συχνὰ τὴν φιλοφρόνησιν των ἀπέναντι τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡγεσίας καὶ νὰ πραγματοποιοῦν τιμητικὰς ἐπισκέψεις εἰς τὸ Πατριαρχεῖον ἢ νὰ συμμετέχουν εἰς σημαντικὰς ἐπετεῖους καὶ ἐκκλησιαστικοὺς ἑορτασμοὺς. Οὕτω, κατὰ πληροφωρίας τῆς γερμανικῆς ἐφημερίδος «Φραγκφούρτερ Ἀλγκεμάινε Ζάιτουγκ», (περὶ τὰ τέλη Ἰανουαρίου τοῦ 1957 μετέβησαν εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Μέγαρον ὁ Πρόεδρος καὶ ἐξέχοντα μέλη τῆς Κυβερνήσεως, ἵνα ἐκφράσουν τὰς συγχαρητηρίους αὐτῶν εὐχὰς πρὸς ἕνα νεοεκλεγέντα ἀξιωματοῦχον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὸ ὑπὸ τοῦ Τύπου καὶ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ τῆς Ρουμανίας ἐξαρθρὸν γεγονός τοῦτο θεωρεῖται ὑπὸ τῶν παρατηρητῶν τῆς Δύσεως ὡς δεῖγμα τῆς φιλικωτέρας στάσεως, τὴν ὁποίαν τηρεῖ ἡ Ρουμανικὴ Κυβέρνησις ἐναντι τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας»¹².

Τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἐκκλησίας συμπίπτουν ἐπίσης καὶ εἰς τὸ θέμα τῆς ἀναστηλώσεως τῶν θρησκευτικῶν μνημείων. Τὸ ἐνδιαφέρον ὅμως αὐτὸ ὑπαγορεύεται ἀπὸ διαφοροτικὰ ἐλατήρια. Ἡ Κυβέρνησις ἐπιθυμεῖ νὰ διατηρήσῃ τὰ ἴχνη τοῦ ρουμανικοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος, τὸ ὅποιον σχεδὸν μόνον τὰ θρησκευτικὰ μνημεῖα διασώζονται. Ἀπὸ τὴν πλευράν των, οἱ διευθύνοντες τὴν Ἐκκλησίαν, ἀνιστῶντες τοὺς ἀφάνους αὐτοὺς μάρτυρας τοῦ ἄλλοτε

6. Αὐτόθι.

7. «Ἐκκλησία» 1957 σ. 119.

8. «Ἐκκλησία» 1951 σ. 76.

9. «Ἐκκλησία» 1951 σ. 76.

10. I.C.I. "Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 21.

11. «Ἐκκλησία» 1950 σ. 47.

12. Παρὰ «Ἐκκλησία» 1957 σ. 242.

ποτε ὀρθοδόξου μεγαλείου, ἀποβλέπουν εἰς τὸ νὰ τὸνίσουν ἀκόμη περισσότερο τὸν πρωταρχικὸν ρόλον ποὺ ἔπαιξεν ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους¹³.

Εἶναι παράδοξον καὶ ὅμως ἀληθές. Τὸ Κράτος συνεισφέρει εἰς τὴν συντήρησιν τῶν Ἱ. Ναῶν καὶ τῶν Ἱ. Μονῶν, αἱ ἐπισκευαὶ τῶν ὁποίων γίνονται ὑπὸ τοῦ Δημοσίου Ταμείου καὶ τοῦ Ταμείου τῆς Ἐκκλησίας. Ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας διενεργοῦνται ἀναστηλώσεις ἐκκλησιαστικῶν μνημείων καὶ ἱστορικῶν ναῶν εἰς 150 διάφορα σημεῖα τῆς χώρας¹⁴. Τὸ Κράτος ἀκόμη, ὡς θὰ ἴδωμεν καὶ κατωτέρω, ἔχει ἀναλάβει καὶ τὴν μισθοδοσίαν τοῦ Κλήρου καὶ τῶν καθηγητῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαίδευσεως.

Ἄλλ' ὡς ἐσημειώσαμεν καὶ ἀνωτέρω, ὑπάρχουν καὶ αἱ δύσκολοι στιγμαὶ εἰς τὰς σχέσεις Κράτους καὶ Ἐκκλησίας. Ἰδίως ὅταν ἡ Ἐκκλησία, μετὰ τὴν δυναμικότητα ποὺ τὴν διακρίνει, παρουσιάσῃ κατὰ καιροὺς ἐκπληκτικὰς ἐπιτυχίας καὶ φέρῃ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα ἐμβάλλουν εἰς σκέψεις τοὺς ἰθύνοντας τοῦ Κράτους καὶ τοὺς ἀνησυχοῦν.

Τότε ἀρχίζει ἡ ἀντίδρασις. Συγκεκριαυμένη ἢ φανερά, δὲν ἔχει σημασίαν.

Πάντως, ἡ ἀντίδρασις αὐτὴ ποτὲ δὲν ἔφθασεν εἰς τὴν Ρουμανίαν τὰ ὅρια τῶν μεγάλων διωγμῶν, ὅπως εἰς ἄλλας κομμουνιστικὰς χώρας. Περιορίζεται κυρίως α) εἰς τὴν ἀσκήσιν διοικητικῶν πιέσεων, πολλαπλασιαστικῶν, β) εἰς τὴν ἀντιθρησκευτικὴν προπαγάνδαν καὶ γ) εἰς τὴν προσπάθειαν πρὸς διάβρωσιν τοῦ Κλήρου.

Ἔτσι π.χ. τὸ ἐπ' ἐκκλησιαίαις κήρυγμα ἐλέγχεται αὐστηρῶς ὑπὸ τοῦ Κράτους. Δι' αὐτό, ἀντὶ ἐλευθέρου καὶ ζωντανοῦ κηρύγματος, ἀναγινώσκονται ἀπ' ἀμβωνος ἐκάστην Κυριακὴν ὀμιλίαι ἐκ τῶν Κυριακοδρομίων τοῦ Νικηφόρου Θεοτόκη, διασκευασθεῖσαι καταλλήλως ὑπὸ τοῦ νῦν Πατριάρχου Ἰουστινιανοῦ. Φαίνεται ὅμως, ὅτι καὶ ὠρισμένοι Ἐγκύκλιοι ἐκκλησιαστικαὶ ἢ τμήματα αὐτῶν ὑπαγορεύονται ὑπὸ τοῦ Κράτους. Ἔτσι ἐξηγεῖται διατὶ τὸ 1952 ἐτιμωρήθησαν διὰ προστίμου 5000—10000 λέι (δηλ. 10000—20000 δρχ.) 150 ἱερεῖς, οἵτινες ἠρνήθησαν νὰ ἀναγνώσουν εἰς τὸν ναὸν ὠρισμένα τμήματα πατριαρχικῶν ἐγκυκλίων¹⁵.

Ἐπίσης, κατὰ διαταγὴν τῆς Κυβερνήσεως, ὠρισμένοι ἔορται ὡς ἡ τῆς Περιτομῆς, τῆς Ἀναλήψεως, τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ἐθεσπίσθησαν ἡμέραι ἐργάσιμοι¹⁶.

Ὡσαύτως, τὸ 1952, πρὸς παρεμπόδισιν τῆς μυστηριακῆς ζωῆς τῶν πιστῶν, «ἡ κομμουνιστικὴ Κυβέρνησις ἐπέβαλε νέαν φορολογίαν 200—400 λέι (400—800 δρχ.) ἐπὶ τῶν μυστηρίων τοῦ βαπτίσματος καὶ τοῦ γάμου, συστηματικὴ δὲ διεξήχθη ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἐπίθεσις κατὰ τοῦ Πατριάρχου ὑπὸ τῶν ἐπισήμων δημοσιογραφικῶν ὀργάνων»¹⁷.

Ἀκόμη τὸ περιοδικὸν *Irenikon* μᾶς πληροφορεῖ: «Παρατηρεῖ κανεὶς ἐνίσχυσιν τῆς δράσεως κατὰ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς μεγάλας πόλεις. Ὑποχρεωτικαὶ ἐπισκέψεις εἰς Μουσεῖα καὶ Τεχνικὰ Ἰδρύματα ἔχουν ἐπιβληθῆ δια τὸς μαθητὰς τὴν Κυριακὴν, μετὰ σκοπὸν νὰ ἐμποδίσουν αὐτοὺς νὰ παρακολουθήσουν θρησκευτικὰς Ἀκολουθίας. Εἰς τὴν Βεσσαραβίαν τὸ ἡμῖσι καὶ πλέον τῶν Ἐκκλησιῶν ἐκλείσθησαν, ὠρισμένοι δὲ λόγῳ ἐλλείψεως ἱερέων. Εἰς τὴν Βουκοβίαν, παρομοίᾳ κατάστασις ἐπικρατεῖ, ὀφειλαμένη εἰς ἀπόφασιν τῶν τοπικῶν πολιτικῶν ἀρχῶν. Τὸ μοναστήριον Dealul εἰς τὴν Βλαχίαν, ἰδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Ραντοῦ τοῦ Μεγάλου, μετετέραπτη κατ' ἀρχὰς εἰς στρατῶνα καὶ τελευταίως εἰς Σανατόριον. Ἡ ἐκκλησία τοῦ Μοναστηρίου, ἡ πιὸ ὠραία τῆς Ρουμανίας μετὰ ἀπὸ τὴν τῆς Courtea de Arges, ἐκλείσθη, ἀφοῦ πρῶτον σχεδὸν κατεστράφη»¹⁸.

Αἱ ζῆναι ἀντιπροσωπεῖται, αἱ ἐπισκεπτόμεναι τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρουμανίας, κινοῦνται μετὰ τὴν συνεχῆ συνοδείαν ἀντιπροσώπου τοῦ Κράτους, ὁ ὁποῖος ἡμπορεῖ μὲν νὰ φέρεται εὐγενῶς καὶ διακριτικῶς, δὲν παύει ὅμως νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὴν σκιάν τοῦ Κράτους ἐφ' ὅλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπαφῶν¹⁹.

Τέλος, εἰς δύο περιόδους, τὸ 1952 καὶ 1958, φαίνεται ὅτι εἴχομεν ἔξαρσιν τῶν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας μέτρων καὶ ἀνοικτὴν δίωξιν κατ' ὠρισμένων κληρικῶν καὶ τοῦ Πατριάρχου.

Ὡς ὅπως, ἀπὸ τὸ περιοδικὸν *Irenikon* πληροφοροῦμεθα, ὅτι ἄΟ Πατριάρχης Ἰουστινιανός, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1948, ἡμερομηνίαν τῆς ἐνθρονισεῶς του, ἔδειξε μεγάλην ὑποχωρητικότητα ἀπέναντι τῶν ἀπαιτήσεων τῶν κυβερνῶντων, φαίνεται νὰ δεικνύῃ σκληρύνσιν τῆς στάσεώς του. Πρὸ καιροῦ τὸν εἶχαν κατηγορήσει, ὅτι δὲν ἔλαβεν αὐστηρὰ μέτρα κατὰ τῶν ἱερέων ἐκείνων, ποὺ ἠρνοῦντο νὰ ἀναγνώσουν εἰς τὸ ἀκέραιον τὸ κείμενον τῶν ποιμαντικῶν του ἐγκυκλίων. Τώρα τὸ ραδιόφωνον τῆς Μόσχας ἐπιτίθεται κατὰ τοῦ Πατριάρχου λέγων, ὅτι κείναι γεγονόνος ὅτι ὁ Πατριάρχης ἐπὶ μακρὸν ἤδη καὶ πεισιμότως ἀντιδρᾷ κατὰ τῆς ἀποκαταστάσεως ὀμαλῶν σχέσεων μετὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ Κράτους... Ὁ ρουμανικὸς λαὸς θὰ ἀποκαλύψῃ, χωρὶς δισταγμὸν, τὰ σχέδια τῶν ἐχθρῶν τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ ἀντιδραστικοῦ ἀνωτάτου κλήρου»²⁰.

Ὡσαύτως, «τὸν Ἰούλιον τοῦ 1958, ἡ Κυβέρνησις συνέλαβε καὶ ἐξώρισε περίπου 250 ἱερεῖς καὶ μοναχοὺς ὀρθοδόξους. Ὁ 3ος βιβλιοθηκῆριος τοῦ Πατριαρχείου, ὁ προσωπικὸς ἱατρός τοῦ Πατριάρχου καὶ τέλος ὁ ἴδιος ὁ Πατριάρχης ὠδηγήθησαν, μετὰ μακρῶν καὶ λεπτομερῶν ἔρευναν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, πρὸς κατεύθυνσιν ἄγνωστον. Ὁ Πατριάρχης παραμένει ὑπὸ ἐπιτήρησιν εἰδικῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἀστυνομίας»²¹.

Καὶ τὸ περιοδικὸν «Ζωὴ» ἔγραψε τὸ 1955: «Κατ' ἐξηκριβωμένας πληροφορίας, ὁ διωγμὸς ἐναντίον τῆς

13. Ἴδε : I.C.I. Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 20.

14. «Ἐκκλησία» 1964 σ. 222.

15. «Ἐκκλησία» 1952 σ. 301.

16. «Ἐκκλησία» 1952 σ. 300.

17. «Ἐκκλησία» 1952 σ. 264.

18. «Irenikon» 1960 σ. 71.

19. Ἴδε : Καθηγητοῦ Σάββα Ἀγουρίδη : Ἀπόψεις ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας. «Ἀνάπλασις», Δεκέμβριος 1964 σ. 12.

20. «Irenikon» 1952 σ. 288.

21. «Irenikon» 1958 σ. 77-78.

Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ρουμανίαν δὲν ἐσταμάτησεν. Οἱ ἡγέται τοῦ κομμουνισμοῦ, παρὰ τὰ εἰρηνοφιλά κηρύγματα τῶν καὶ τὰς ὑπὲρ τῆς ἀνεξιθρησκείας διακηρύξεις τῶν, συνεχίζουν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς καὶ ἀφανοῦς τὸν πόλεμον κατὰ τῶν χριστιανῶν καὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Οὕτω, 13 περίπου ἐπίσκοποι καὶ 650 ἱερεῖς εἶναι ἐγκλειστοὶ εἰς τὰς φυλακὰς ἢ εἰς στρατόπεδα. Οἱ ἄλλοι ὀρθόδοξοι ἱερεῖς ὑποχρεοῦνται νὰ ὀμιλοῦν κατὰ τὰς Κυριακὰς διὰ τὴν «ὑπόθεσιν τῆς εἰρήνης», βάζει ὠρισμένων ἐντολῶν καὶ κατευθύνσεων, συμφώνων πάντοτε πρὸς τὰς περὶ εἰρήνης ιδιοτύπους ἀντιλήψεις τοῦ κομμουνισμοῦ...»²²

Τὸ δὲ Irénikon ἐσημείωνε : «Ἡ Ρουμανικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀφίεται ὀλιγώτερον νὰ κυριαρχηθῆ ἀπὸ τὸ Κράτος, ἀπ' ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας. Πολλοὶ ἐπίσκοποι, ἀντιστάμενοι εἰς τὰ κρατικὰ μέτρα, ὑπερεβλήθησαν νὰ παραιτηθῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐτέθησαν ὑπὸ περιορισμὸν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Ne-amts. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκοπικῶν ἐδρῶν, καθὼς καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν Θεολογικῶν Ἀκαδημιῶν καὶ τῶν Σεμιναρίων ἐμειώθη. Αἱ φυλακαὶ καὶ τὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως περιλαμβάνουν πολλοὺς ἱερεῖς, οἱ ὅποιοι ἀρνοῦνται νὰ συνεργήσουν εἰς τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ κρατοῦν πολιτικὸν καθεστῶς»²³.

Ἡ ἐκστρατεία ὅμως αὐτὴ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐπέτυχε τὸν σκοπὸν τῆς. Ἡ («Ἀνάπλασις») μετὰ τὴν τραγικὴν αὐτὴν φάσιν ἐσχολίαζεν : «Εἰς τὴν Ρουμανίαν ἡ θέσις τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυρά, ἡ τελευταία δὲ κατὰ τοῦ Πατριάρχου κομμουνιστικῆ ἐπιβουλῆ κατέρρευσε. Οἱ ναὶ εἶναι πλήρεις λαοῦ, αἱ δύο Θεολογικαὶ Ἀκαδημίαι λειτουργοῦν ἀπροσκόπτως, φοιτοῦν δὲ εἰς αὐτάς πολλοὶ φοιτηταὶ ὑποψήφιοι διὰ τὴν ἱεροσύνην κ.λπ.»²⁴.

Ἡ ἀντιθρησκευτικὴ προπαγάνδα δὲν ἔχει εἰς τὴν Ρουμανίαν οὔτε τὴν δυναμικότητα οὔτε τὴν συστηματικότητα τῶν ἄλλων κομμουνιστικῶν χωρῶν²⁵. Ἀσθενής, χωρὶς ἰσχυρὰν θεωρητικὴν θεμελίωσιν, ἐμπνέεται κυρίως ἀπὸ τὰς σοβιετικὰς μεθόδους δράσεως²⁶, τὰς ὁποίας προσπαθεῖ νὰ προσαρμόσῃ εἰς τὰς τοπικὰς συνθήκας. Παρὰ τὰ τεράστια μέσα πού διαθέτει ὁ μηχανισμὸς τοῦ Κόμματος καὶ τῆς Κυβερνήσεως, τὰ ἀποτελέσματά τῆς εἶναι λίαν περιορισμένα, ἰδίως εἰς τὸν ἀγροτικὸν πληθυσμὸν.

Ἀντιθρησκευτικὴ προπαγάνδα ἀναμφιβόλως γίνεται εἰς τὰ Σχολεῖα, τὸν Στρατόν, τὰ ἐργοστάσια καὶ τὰς διαφόρους ὁργανώσεις. Ἔτσι π.χ. ἡ Νέα Ὀργάνωσις τῆς Ρουμανικῆς Νεολαίας συνεκρότησε τὸν Μάρτιον τοῦ 1949 τὸ πρῶτον αὐτῆς Συνέδριον ἐν Βουκουρεστίῳ, κατὰ τὸ ὅποιον ἀπεδέχθη, ὅτι ἡ νεολαία πρέπει νὰ διαπαιδαγωγηθῆ μυσμένη εἰς τὴν πάλην τῶν τάξεων, τὸν ἱστορικὸν ὕλισμὸν καὶ τὸν κατὰ τῶν «θρησκευτικῶν προλήψεων» ἀγῶνα²⁷.

Τὸ κομμουνιστικὸν καθεστῶς προσεπάθησεν, ἰδίως κατὰ τὴν ἐποχὴν πρὸ τῆς ἀναρρήσεως εἰς τὸν θρόνον τοῦ Πατριάρχου Ἰουστινιανοῦ, ἀλλὰ καὶ μετ' αὐτήν, νὰ διαβρῶσῃ τὸν Κλήρον καὶ νὰ κρημίσῃ οὕτως ἐκ τῶν ἔσω τὴν Ἐκκλησίαν.

Πρὸ τοῦ 1948, ἡ προσπάθειά του ἔτεινε εἰς τὴν τοποθέτησιν εἰς τὰς κυρίας ἐκκλησιαστικὰς θέσεις προσώπων προσκειμένων εἰς τὸ καθεστῶς. Τὴν προσπάθειαν αὐτὴν ἐβοήθει ἡ ὀνομασθεῖσα «Ἐνωσις δημοκρατικῶν ἱερέων», ἐμπνεομένη ὑπὸ κομμουνιστικῶν ἀρχῶν. Ὁ Ὑπουργὸς Θρησκευμάτων προέβη τότε εἰς ἀληθῆ ἐκκαθάρισιν τοῦ ἐχθρικοῦ πρὸς τὸ καθεστῶς Κλήρου. Εἰσηγήθη τὴν ψήφισιν νόμου, καθορίζοντος τὸ 70ὸν ὡς ἔτος ὑποχρεωτικῆς συντάξεως διὰ τοὺς ἱερεῖς καὶ ἐπισκόπους καὶ οὕτω, εὐσχήμως ἐδημιούργησε πλῆθος κενῶν θέσεων, αἱ ὁποῖαι ἔπρεπε νὰ συμπληρωθῶν διὰ προσώπων γνωστῶν διὰ τὴν «νομιομορφοσύνην» τῶν ἀπέναντι τοῦ καθεστώτος.

Ἄλλος νόμος προσήρμοξε πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν καὶ τὰς ἐκλογὰς τῶν ἐπισκόπων.

Καὶ αὐτὸς ὁ Καταστατικὸς Χάρτης τῆς Ἐκκλησίας τοῦ 1948 ἐνεπνέετο ἀπὸ τὰς αὐτὰς προθέσεις, τῆς προωθήσεως δηλ. «φιλικῶν» προσώπων εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡγεσίαν²⁸.

Ἡ ὅλη ὅμως προσπάθεια, προσκρούσασα προφανῶς εἰς τὴν γρανιτώδη προσωπικότητα τοῦ Πατριάρχου Ἰουστινιανοῦ, δὲν ἀπέφερε τὰ ἀναμενόμενα ὑπὸ τῶν κομμουνιστῶν ἀποτελέσματα.

Φαίνεται ὅμως, ὅτι καὶ σήμερον ὑπάρχουν ὠρισμένοι κληρικοί, οἱ ὅποιοι εἶναι συγχρόνως μέλη τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος. Τοιοῦτος π.χ. εἶναι ὁ ἱερεὺς Ἀλέξανδρος Ἰονέσκου, συντάκτης τοῦ ἐπισήμου δελτίου τοῦ Πατριαρχείου («Ἡ Ρουμανικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία»), τὸ ὅποιον ἀγωνίζεται καὶ «ὑπὲρ τῆς εἰρήνης». Ὁ π. Ἰονέσκου εἶναι μέλος τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος καὶ ἐξελέγη βουλευτῆς εἰς τὴν Μεγάλην Ἐθνοσυνέλευσιν τῆς Λαϊκῆς Δημοκρατίας τῆς Ρουμανίας, ἀντιπροσωπεύων τὴν Ρουμανικὴν Ἐκκλησίαν²⁹.

Σχετικὰ μὲ τὰ ἀνωτέρω εἶναι καὶ αὐτὰ πού μᾶς πληροφορεῖ τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» : «Τὸ Κ.Κ. Ρουμανίας ἀπέστειλε—μέσω τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας—ἀντιπρόσωπόν του εἰς τὴν «Ἀκρόπολιν τῆς Ὀρθοδοξίας», τὸ Ἅγιον Ὄρος. Οὗτος ἔφερε διαβατήριον ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀνδρέας Γκρίμα καὶ παρουσιάσθη ἐκεῖ ὡς βιβλιοθηκῆριος τοῦ Ὀρθοδόξου Πατριαρχείου τῆς Ρουμανίας, καθ' ὅσον ὡς γνωστὸν φυλάσσονται ἐκεῖ ἀνεκτίμητοι θησαυροὶ ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων καὶ χειρογράφων. Οὗτος παρέμεινε ἐκεῖ ἐπὶ δεκαήμερον. Οὐδεμίαν ὅμως τῶν περιφήμων βιβλιοθηκῶν του ἐπεσκέφθη. Ἀπλῶς διεβίβασε τοὺς ἀδελφικούς χαιρετισμοὺς τοῦ Μαξίμ Μορεάνου, ἄλλοτε μοναχοῦ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, νῦν δὲ Ἀρχιμανδρίτου εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κ.Κ. Ρουμανίας. Ἐβολιδοσκόπησεν ἐπίσης ἐνίους τῶν μοναχῶν διὰ τὰς διαθέσεις τῶν πρὸς σὺναψιν σχέσεων μὲ τὸ Κ.Κ.Ρ. Ἡ ἀπάντησις ὅμως

22. «Ζωή» 1955 σ. 376.

23. «Irénikon» 1952 σ. 288.

24. «Ἀνάπλασις» 1959 σ. 59.

25. Ἴδε : Σόλωνος Γ. Νινέα. Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 16.

26. Αὐτόθι σ. 24.

27. Ἴδε : «Ἐκκλησίαν» 1949 σ. 397.

28. Ἴδε : Ι.Κ.Ι. Ἐνθ' ἄνωτ. σ. 21.

29. Ἴδε : «Ἐκκλησίαν» 1958 σ. 129.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 214 *

Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Νόμου 5383/1932 «περι των Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων και τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας».

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀπεφασίσσαμεν και διατάσσομεν :

Άρθρον 1.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος συγκροτεῖται Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν Δικαστήριον ἐκ τοῦ πρώτου τῆ τάξει συνοδικοῦ Συνέδρου, ὡς Προέδρου, και τῶν τεσσάρων ἐπομένων αὐτῷ, κατὰ

* Ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως τεύχος Α', ἀριθ. φύλλου 220 τῆς 12 Δεκεμβρίου 1967.

ὑπῆρξεν ἀρνητικῆ, ἐπειδὴ οἱ Ρουμᾶνοι μοναχοὶ τοῦ Ἁγίου Ὀρους γνωρίζουν τὴν πραγματικὴν κατάστασιν εἰς τὴν Ρουμανίαν και οὐδεμίαν ἐπιθυμοῦν σχέσιν μετὰ τῶν κομμουνιστῶν, ἔστω ἂν οὗτοι ἐμφανίζωνται με ἱερατικὴν ἀμφίεσιν»³⁰.

Ἱερεῖς εὐθαρσεῖς, ἱερεῖς ἥρωες, διάκονοι ἀληθινοὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ πού ἀρνοῦνται νὰ ἀναγνώσουν ἐγκυκλίους ὑπηγορευμένας ὑπὸ τοῦ κομμουνιστικοῦ καθεστώτος, και... ἱερεῖς (ἐλάχιστοι εὐτυχῶς) μέλη τοῦ Κομ. Κόμματος, ἰδοὺ ἡ τραγικὴ εἰκὼν τῆς Ρουμανικῆς, ἀλλὰ και κάθε ὑπὸ κομμουνιστικὸν ἔλεγχον Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας!

Σημεῖον συναντήσεως Κράτους και Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ και ἡ ἐκστρατεία (ὑπὲρ τῆς εἰρήνης). Ὁ καθείς ἀπὸ τὴν ἰδικὴν του σκοπιάν. Τὸ Κράτος εὐθυγραμμίζεται πρὸς τὴν σχετικὴν προπαγάνδαν τῶν κομμουνιστικῶν χωρῶν, ἡ Ἐκκλησία τὸ θεωρεῖ ὡς καθῆκόν της ὑπαγορευόμενον ὑπὸ τοῦ Ἐθαγγελίου. «Ἡ εἰρήνη ἀντιπροσωπεύει αὐτὴν τὴν πραγματοποιήσιν τοῦ θεοῦ μηνύματος (Λουκά 2, 14), πού ἀνήγγειλε τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος, τοῦ «Ἄρχοντος τῆς εἰρήνης» (Ἡσαίας 9, 6), ὁ Ὅποιος κατῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ νὰ κηρύξῃ και νὰ ἰδρύσῃ «τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἣτις ἐστίν... εἰρήνη» (Ρωμ. 14, 17)³¹.

Ἔτσι ὁ Πατριάρχης Ἰουστινιανός, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν Χριστουγέννων τοῦ 1952 ἐξάπέλυσε ποιμαντικὴν ἐγκύκλιον, ὅπου κατ' ἐπανάληψιν ἐγένετο λόγος ἀπερὶ τῶν «Ἡρωδῶν» τῆς ἐποχῆς μας, τῶν ὁποίων οἱ στρατιώται σπεύρουν τὸ πῦρ και τὸν θάνατον εἰς τὰς πόλεις και τὰ χωρία τῆς Κορέας και οἱ ὅποιοι ἐτοιμά-

τὰ πρεσβεῖα τῆς Ἀρχιερωσύνης, Συνοδικῶν Συνέδρων, ὡς τακτικῶν μελῶν. Ἐν κωλύματι, ἀποκλεισμῷ ἢ ἐξαιρέσει οἰουδήποτε τακτικοῦ μέλους, ἀναπληροῦται τοῦτο ὑπὸ τινος τῶν ὑπολοίπων τριῶν Συνοδικῶν Μελῶν, καλουμένων ὑπὸ τοῦ Προέδρου, κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς Ἀρχιερωσύνης.

Άρθρον 2.

Ὡσαύτως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος συγκροτεῖται Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν διὰ τοὺς Ἀρχιερεῖς Δικαστήριον ἐκ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος, ὡς Προέδρου, ἐξ ἀπάντων τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου και τεσσάρων Ἀρχιερέων, ἐπιλεγομένων, μετὰ ἐτέρων τεσσάρων ἀναπληρωματικῶν τοιοῦτων ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου μετὰ τῶν ἐχόντων ἡλικίαν τοῦλάχιστον πενήτηκοντα ἐτῶν και ἀνὰ δύο ἐκ τῶν ἐν Παλαιᾷ και Νέᾳ Ἑλλάδι ἐν ἐνεργείᾳ Ἀρχιερέων. Τὸν Ἀρχιεπισκοπον ἀπάντα ἢ κωλύομενον ἀναπληροῖ ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δικαστηρίου ἔχων τὰ Πρεσβεῖα τῆς Ἀρχιερωσύνης.

ζονται νὰ ἐπεκτείνουν τὴν ἀνθρωποσφαγὴν εἰς παγκόσμιον κλίμακα»³².

Εἰς τηλεγράφημά του δέ, τὸ φθινόπωρον τοῦ 1960, πρὸς τὸν Ὀργανισμὸν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, μετὰ τῶν ἄλλων ἔλεγε και τὰ ἐξῆς : «...Διὰ τοῦτο ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία ὑποστηρίζει με ὅλην τὴν δύναμιν της τὰς προσπάθειάς πού καταβάλλονται σήμερον ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Ο.Η.Ε. πρὸς ἀπομάκρυνσιν τῶν πολέμων ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς ἀνθρωπότητος και τὴν δημιουργίαν ἐνὸς κόσμου ἀνευ ὅπλων, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ λαοὶ θὰ δυνηθοῦν νὰ ζήσουν ἐν καλῇ συνεννοήσει και ἀδελφικῇ συνεργασίᾳ...»³³.

Τὰ θεολογικά και θρησκευτικὰ περιοδικὰ κατ' ἐπανάληψιν ἀφιερώνουν τὰς σελίδας των εἰς διαπραγματεύσιν σχετικῶν με τὴν εἰρήνην θεμάτων.

Ἡ στάσις ὅμως αὐτῆ τῆς Ἐκκλησίας φαίνεται δὲν εὐρίσκει συμφώνους ὅλους τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς παράγοντας. Πολλοὶ ἱερεῖς ἀρνοῦνται νὰ συμμετάσχουν εἰς τὴν ἐκστρατείαν, με συνέπειαν νὰ τιμωροῦνται³⁴.

Παρ' ὅλα αὐτά, ὡς ἐσημειώσαμεν και εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κεφαλαίου, αἱ σχέσεις Κράτους και Ἐκκλησίας εἰς τὴν Ρουμανίαν εἶναι αἱ καλλίτεροι δυναταὶ ἐν συγκρίσει με ἄλλας κομμουνιστικὰς χώρας.

Τοῦ γεγονότος τούτου ἐπωφελήθη μεγάλως ἡ Ἐκκλησία και κατάρθωσε νὰ ἀναπτυχθῇ εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς. Καὶ ἐν πρώτοις ὠργάνωσε κατὰ τρόπον ζηλευτὸν τὴν Διοίκησιν της.

(Συνεχίζεται)

ΣΟΛΩΝ Γ. ΝΙΝΙΚΑΣ

30. «Ἐκκλησία» 1958 σ. 129.

31. L'Eglise Orthodoxe Roumaine σ. 88.

32. «Irenikon» 1953 σ. 52.

33. L'Eglise Orthodoxe Roumaine σ. 94.

34. «Irenikon» 1951 σ. 68.

Ἄρθρον 3.

1. Καθήκοντα γραμματέων τῶν ἐν ἄρθρ. 1 καὶ 2 τοῦ παρόντος Δικαστηρίου ἀνατίθενται δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἰς ἀγάμους κληρικούς ἐκ τῶν ὑπηρετούντων παρὰ τῆ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἢ τῆ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν.

2. Τὰ ὡς ἄνω Δικαστήρια συνεδριάζουσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄρθρον 4.

1. Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ μὲν ὡς ἄνω Ἐκκλησιαστικοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου (ἄρθρον 1) ὑπάγονται εἰς πρῶτον καὶ τελευταῖον βαθμὸν τὰ ὀπουδήποτε διαπραχθέντα ἐκκλησιαστικὰ παραπτώματα τῶν πρεσβυτέρων, διακόνων καὶ μοναχῶν, τοῦ δὲ ὡς ἄνω Ἐκκλησιαστικοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου διὰ τοὺς Ἀρχιερεῖς τὰ παραπτώματα τῶν Ἀρχιερέων καὶ τῶν Συνοδικῶν.

2. Αἱ ἐκκρεμεῖς ὑποθέσεις, αἱ ἐνώπιον μὲν τῶν κατὰ τὸν Νόμον 5383/1932 Ἐπισκοπικῶν καὶ Πρωτοβαθμίων Συνοδικῶν Δικαστηρίων μεταβιβάζονται εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Συνοδικὰ Δικαστήρια, αἱ ἐνώπιον δὲ τοῦ κατὰ τὸν αὐτὸν νόμον Πρωτοβαθμίου διὰ τοὺς Ἀρχιερεῖς Δικαστηρίου, ὡς καὶ αἱ διὰ τοὺς Συνοδικούς τοιοῦτου μεταβιβάζονται εἰς τὸ κατὰ τὰ ἄνω συντιθέμενον Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν διὰ τοὺς Ἀρχιερεῖς Δικαστήριον.

3. Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν Δικαστήριον δύναται δι' ἀποφάσεώς του, νὰ παραπέμψῃ ὑποθέσεις κατὰ πρεσβυτέρων, διακόνων καὶ μοναχῶν εἰς τὰ κατὰ τὰ ἄρθρα 2—9 τοῦ νόμου 5383/1932 κατὰ τόπους Ἐπισκοπικὰ Δικαστήρια, ἅτινα καθίστανται ἀρμόδια διὰ τὴν ἐκδίκασιν.

Ἄρθρον 5.

Ἀρχιερεῖς, ἀρνούμενοι ἄνευ λόγου ἀνωτέρας βίας, ἢ ἀποχρώντος δεδικαιολογημένου ἀνυπερβλήτου κωλύματος, τὴν ἐκτέλεσιν τῶν διὰ τοῦ παρόντος ἀνατιθεμένων αὐτοῖς καθηκόντων, τιμωροῦνται ποινικῶς μὲν ἐπὶ παραβάσει καθήκοντος, πειθαρχικῶς δέ, δι' ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, δι' ἀργίας μέχρι τριῶν μηνῶν, μετὰ ἢ ἄνευ στερήσεως τῶν ἀποδοχῶν των.

Ἄρθρον 6.

1. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, λαβοῦσα καθ' οἰονδήποτε τρόπον εἶδησιν περὶ ἐκκλησιαστικοῦ τινος παραπτώματος, διαπραχθέντος ὑπὸ κληρικοῦ ἢ μοναχοῦ, ὑποχρεοῦται ὅπως προβῆ, ἄνευ ἀναβολῆς, εἰς τὴν πειθαρχικὴν δίωξιν, παραγγέλλουσα ἀνάκρισιν, διενεργουμένην ὑπὸ τινος τῶν Ἀρχιερέων ἢ πρεσβυτέρων καὶ εἰσάγουσα τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ ἀρμόδιον Δικαστήριον, ἐφ' ὅσον ἤθελεν αὕτη κρίνει, ὅτι συντρέχει λόγος πρὸς κατηγορίαν.

2. Ἐκαστος Ἀρχιερεὺς, λαμβάνων γινῶσιν παραπτώματος κληρικοῦ τινος ἢ μοναχοῦ, ὑποχρεοῦται,

ὅπως ἀμελλητὶ ἀναγγείλῃ τοῦτο εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον.

Ἄρθρον 7.

1. Διὰ τὴν ἐνώπιον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συνοδικῶν Δικαστηρίων συζήτησιν τηρεῖται κατ' ἀναλογίαν ἢ ἐνώπιον τῶν ἐπισκοπικῶν δικαστηρίων διαδικασία τῶν ἄρθρων 118—124 τοῦ ν. 5383/1932.

2. Ἀπασαὶ αἱ ἀποφάσεις τῶν κατὰ τὸν παρόντα νόμον Δικαστηρίων, λαμβάνονται διὰ φανεράς καὶ ἡτιολογημένης ψηφοφορίας. Ἐν ἰσοψηφίᾳ ὑπερισχύει ἢ ψῆφος τοῦ Προέδρου.

3. Κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν διὰ τοῦ παρόντος ἰδρυομένων Δικαστηρίων οὐδὲν ἐνδικὸν μέσον ἐπιτρέπεται, τὰ δὲ βάσει τοῦ ν. 5383/1932 ἀσκηθέντα ἄχρι τοῦδε καταργοῦνται, τῶν καθ' ὧν ἡσκήθησαν ἀποφάσεων καθισταμένων τελεσιδικίων.

Ἄρθρον 8.

Κληρικοί, ἀποδεδειγμένως ἀπολέσαντες τὴν ἐξωθεν καλὴν μαρτυρίαν καὶ τὸ ἀπαραίτητον κῦρος, κηρύσσονται ἐκπτώτοι ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῶν δι' ἀποφάσεως τοῦ ἀρμοδίου Ἐκκλησιαστικοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, εἰς τὸ ὅποῖον παραπέμπει τὴν ὑπόθεσιν ἢ Ἱερὰ Σύνοδος, κατόπιν ἀποφάσεως αὐτῆς, λαμβανομένης διὰ φανεράς καὶ ἡτιολογημένης ψηφοφορίας, τοῦ ἀρμοδίου Ἐκκλησιαστικοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκδίδοντος τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ.

Ἄρθρον 9.

1. Κατὰ τὰ λοιπὰ ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ νόμου 5383/1932 ἐφ' ὅσον αὐταὶ δὲν τροποποιοῦνται ὑπὸ τοῦ παρόντος.

2. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος νόμου ἀναστέλλεται ἡ λειτουργία τῶν κατ' ἄρθρον 1 ν. 5383/1932 Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων, πλην τῶν Ἐπισκοπικῶν, κατὰ τὴν ἐν ἄρθρῳ 4 παρ. 1 τοῦ παρόντος περίπτωσιν.

3. Ἡ ἰσχύς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ παύει μετὰ πάροδον δύο ἐτῶν, ἐξαιρουμένων τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ παρόντος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7 Δεκεμβρίου 1967

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Β.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

Ἐπονται αἱ ὑπογραφαί.

Ἐθεωρήθη καὶ ἐτέθη ἡ μεγάλη τοῦ Κράτους σφραγίς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8 Δεκεμβρίου 1967

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΚΩΝΣΤ. ΚΑΛΑΜΠΟΚΙΑΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Ἀπαντες ἠνωμένοι ὡς ἀδελφοί».

Ἡ Ἐκκλησία μετ' ἰδιαίτερας ἱκανοποίησεως διεπίστωσεν, ὅτι κατὰ τὰς ἀγίας ἡμέρας τῶν ἑορτῶν, ὅποτε, ὡς αὕτη διὰ στόματος τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηρῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου ἐτόνισεν, αἱ καρδίαι τῶν Ἑλλήνων ἐπασχον ἀκόμη «ἀπὸ τὰ κατάλοιπα τῆς θλίψεως καὶ τῆς ἀνησυχίας, τὰ ὅποια ἀφήκεν ἐντὸς αὐτῶν ἡ τελευταία ἐθνικὴ περιπέτεια, ἡ ὅποια παρ' ὀλίγον νὰ κατέληγεν εἰς τρομερὸν ἐθνικὸν σπαραγμὸν», ἠκούσθησαν πανταχόθεν ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν μηνύματα καὶ κηρύγματα ἐνότητος καὶ ἀδελφικῆς ἀγάπης.

Κατὰ τὴν ὑπόδειξιν τῆς Ἐκκλησίας, ἅπαντες οἱ Ἕλληνες δέον νὰ «εὐχαριστήσωμεν θερμῶς τὸν Σωτῆρα, διότι μᾶς ἀπελύτρωσε καὶ πάλιν ἀπὸ ἀδελφοκτόνου αἵματοχυσίας». Δέον νὰ «τὸν καθικετεύσωμεν, ὅπως θερμῶν ὄλων μας ἀνεξαιρέτως ἡ ζωογόνος θαλπωρὴ τοῦ «Νοητοῦ Ἡλίου τῆς Δικαιοσύνης», ἵνα ἀποφεύγοντες ὅτιδήποτε θὰ ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ χάσματα καὶ διαιρέσεις μεταξύ μας, ἅπαντες ἠνωμένοι ὡς ἀδελφοί, ἐργασθῶμεν πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ὑψηλῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολῆς, τὴν ὁποίαν ὁ παντοδύναμος Ἄρχων τῆς Εἰρήνης ἔχει τάξει εἰς τὸ ἐνδοξον ἔθνος μας καὶ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας».

Πρῶτη ἐκδήλωσις καὶ ἀφετηρία.

Ἡ Ἐκκλησία ἐθεώρησεν ὑποχρέωσίν τῆς, ὅπως κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἑορτῶν ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ τὰ μέλη τῶν οικογενειῶν τῶν ἐφημερίων, ὅτινες ἐστάλησαν πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν λειτουργικῶν καὶ ποιμαντικῶν ἀναγκῶν τῶν κατοίκων τῶν παραμεθωρίων περιοχῶν. Τὰς ἐκάλεσε νὰ μετάσχουν εἰδικῆς ἑορτῆς, ἥτις ὀργανώθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηρῶν πρὸς χάριν αὐτῶν.

Εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην ἐπεκράτησεν ἀτμόσφαιρα οἰκογενειακῆς χαρᾶς καὶ χριστιανικῆς ἀγάπης. Τὸ πρόγραμμα περιελάμβανε ἄσματα, σκέτς, κινηματογραφικὴν προβολὴν κ.λπ. Εἰς πάντα τὰ παιδιὰ τῶν μνημονευθέντων ἐφημερίων διενεμήθησαν δῶρα, εἰς ἐκάστην δὲ ἐκ τῶν οικογενειῶν αὐτῶν ἐδωρήθη ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου ἐν εἰκονογραφημένον ἡμερολόγιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Ἡ πρωτοβουλία αὐτῆ τοῦ Μακαριωτάτου εἶναι συνέχεια τῆς συστηματικῆς ἀμέσου φροντίδος ὑπὲρ τῶν μελῶν τῶν οικογενειῶν τῶν ἐφημερίων, οἱ ὅποιοι ἀπεστάλησαν εἰς τὴν παραμεθώριον, καὶ ἡ ὅποια προτίθεται νὰ ἐπεκταθῇ μεταξὺ τῶν οικογενειῶν πάντων τῶν ἐφημερίων.

Θὰ ὑπομιμνήσκῃ πολλά.

Ἄξια ἰδιαίτερας μνείας εἶναι τὰ ὑπὸ τοῦ νομάρχου Αἰτωλοακαρνανίας κ. Τσαούση γραφέντα εἰς ἐγκύ-

κλίον του πρὸς τοὺς προϊσταμένους Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, Νομικῶν Προσώπων Δημοσίου Δικαίου καὶ Ὁργανισμῶν Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως: «Ἐπειδὴ ἡ τοποθέτησις τῆς εἰκόνης τοῦ Θεοφθώπου εἰς τὴν δέουσαν θέσιν τῶν γραφείων, ἥτοι εἰς τὸ μέσον καὶ ἄνωθεν τῶν φωτογραφιῶν τῶν Α.Α.Μ.Μ. τῶν Βασιλέων, ἐκφράζει τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν χριστιανικὴν πίστιν, τὰς ἐπιδιώξεις τῆς Πολιτείας ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὰ ἰδανικὰ τῆς φυλῆς, παρακαλοῦμεν, ὅπως μεριμνήσῃτε τὸ ταχύτερον διὰ τὴν ἀγορὰν καὶ τοποθέτησιν εἰς τὰ γραφεῖα, τοῦλάχιστον, τῶν προϊσταμένων, τῶν δημάρχων καὶ προέδρων κοινοτήτων, καὶ εἰς τὰς αἰθούσας τῶν συνεδριάσεων τῶν συμβουλίων, μῖς τῶν καθιερωμένων διὰ γραφεῖα εἰκόνας τοῦ Θεοφθώπου...».

Ἀσφαλῶς, ἡ εἰκὼν τοῦ Κυρίου θὰ ὑπομιμνήσκῃ πάντοτε πολλὰ εἰς τοὺς ἐργαζομένους, ὅπως καὶ εἰς τοὺς εἰσερχομένους εἰς τὰ γραφεῖα ταῦτα.

Ὡραία ἀπαρχή.

Ἐξ Ἑλλάδος ἐστάλη εἰς Ναιροβὶ τῆς Κενυα ξύλινον κιβώτιον βάρους 140 κιλῶν, περιέχον ἱερὰ σκεύη, εἰκόνας καὶ ἄμφια διὰ τὴν ἱκανοποίησιν ἐκκλησιαστικῶν ἀναγκῶν τῶν ἀδελφῶν Ὁρθόδοξων Χριστιανῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς.

Τὰ εἶδη ταῦτα, συλλεγέντα τῇ φροντίδι τοῦ Διορθόδοξου Ἱεραποστολικοῦ Κέντρον «Πορευθέντες» καὶ τῶν συνεργατῶν του, ἐστάλησαν εἰς Ἀφρικὴν μερίμνη καὶ ἐξόδοις τοῦ παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος Γραφείου Ἱεραποστολῆς, ὅπερ, ὡς ἐσημειώθη καὶ ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησίας», ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν ἐποπτεῖαν καὶ τὸν συντονισμὸν πασῶν τῶν ὑπὲρ τῆς Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς ἐνεργειῶν.

Ἡ ἐνέργεια αὕτη τοῦ Γραφείου τούτου εἶναι μικρὰ μὲν ἀλλ' ἐλπιδοφόρος ἀπαρχὴ τοῦ σπουδαιοτάτου ἔργου του.

«Καὶ πύλαι ἄδου οὐ κατισχύουσιν αὐτῆς».

Ἐντελῶς σύμφωνα πρὸς ὅσα κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθὸν ἐδημοσίευσεν ἡ «Ἐκκλησία» περὶ τῆς θρησκευτικότητος τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ εἶναι καὶ τὰ δημοσιευθέντα ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ δραπετευσαντος ἐκ τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως ῥώσου λογοτέχρον Βαλερή Ταρσῆ. «Μὲ χαρὰν,—λέγει—, δυνάμεθα νὰ σημειώσωμεν, ὅτι παρ' ὅλους τοὺς διωγμοὺς ὁ ἀριθμὸς τῶν πιστῶν ἀυξάνεται ταχέως. Ἰδιαίτερος χαροποιὸν εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι ἡ νεολαία ἀναζητεῖ τώρα διέξοδον ἐκ τῆς σοβιετικῆς ἀποτελεσματώσεως εἰς τὴν Πίστιν. Πολλὰ ποιήματα τῶν μελῶν τῆς ΣΜΟΓ (δηλαδὴ Σμέλοστ, Μόλοντοστ, Ὁμπραζ, Γλουμπινά, ἥτοι Τόλμη, Νεότης, Εἰκὼν, Βάθος) εἶναι ἀφιερωμένα εἰς τοὺς πιστοὺς. Οἱ ναοὶ εἶναι κοσμοβριθεῖς. Ἐκα-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Σύνοδος

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1496

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐξοπέλυσε τὴν 13 Δεκεμβρίου 1967 πρὸς τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας τὴν ἀκόλουθον ἐγκύκλιον:

«Ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν ἀπὸ ἐτῶν πολλῶν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῇ Κοινωνίᾳ πρὸς ὑγιά και κατὰ τὰς Ἐθνικὰς καὶ Χριστιανικὰς ἡμῶν παραδόσεις μόρφωσιν καὶ οἰκοδομὴν αὐτῆς δρᾶσιν τοῦ λίαν εὐφύμως γνωστοῦ ἡμῖν Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων, καὶ ἀφορμὴν λαβοῦσα ἐκ τῆς διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 253/18-11-1967 ἐγγράφου αὐτοῦ ὑποβληθείσης Αὐτῇ νέας ἐκδόσεως τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Ἐκκλησία μας» λίαν ὠφελίμου συνοπτικοῦ ἔργου τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου ἡμῶν καθηγητοῦ καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ Δημητρίου Σίμου Μπαλάνου, ἐν τῇ συνεδρίᾳ Αὐτῆς τῆς 1 ὁδεύοντος ὁμοφώνως ἀπεφάσισεν ὅπως, συνιστῶσα ὑμῖν τὸ εἰς νέαν ἐκδοσὶν ὡς ἀνωτέρω ἀναφερθέν λίαν ὠφελίμον καὶ εὐσύνοπτον βιβλίον τοῦτο «Ἡ Ἐκκλησία μας», ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως ὠφελίμα βιβλία τῆς νέας σειρᾶς ἐκδόσεων αὐτοῦ, ὡς ἐν τῷ παρατιθεμένῳ ἐν τῇ τελευταίᾳ σελίδι τοῦ προμνησθέντος βιβλίου πίνακι ἀναγράφονται, παρακαλέσῃ ὑμᾶς

ἵνα ἐνεργήσῃτε καταλλήλως καὶ ἐγκυκλίως συστήσῃτε πρὸς τὸν ὑφ' ὑμᾶς εὐλαβῆ ἱερὸν Κλῆρον καὶ τὸν εὐσεβῆ χριστιανῶν λαὸν τὸ τε διαληφθὲν βιβλίον τοῦτο, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ λίαν ἀληθῶς ὠφελίμα βιβλία τῶν ἐκδόσεων τοῦ διαληφθέντος Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων, προτρέψῃτε δὲ πατρικῶς διὰ τὴν αὐτοπροαίρετον μὲν, ἀλλὰ μετὰ πάσης προθυμίας προμήθειαν καὶ μελέτην αὐτῶν πάντων, καθ' ὅσον πρόκειται ὄντως περὶ λίαν ὠφελίμων καὶ ἐποικοδομητικῶν διὰ τὸν εὐσεβῆ ἡμῶν χριστιανῶν λαὸν βιβλίων, διὰ τὴν προμήθειαν τῶν ὁποίων οἱ βουλόμενοι δέον νὰ ἀπευθύνωνται ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν περὶ οὗ πρόκειται Σύλλογον, προσφέροντες οὕτω διὰ ταύτης μεγίστην καὶ θετικὴν βοήθειαν πρὸς ἐποικοδομὴν αὐτῶν εἰς Χριστὸν καὶ ἀληθῆ καὶ ἀνόθευτον μόρφωσιν αὐτῶν καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἡμῶν Κοινωνίας.

- † Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερόνυμος, Πρόεδρος
- † Ὁ Πατρῶν Κωνσταντῖνος
- † Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Διονύσιος
- † Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Δαμασκηνὸς
- † Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Στυλιανὸς
- † Ὁ Κυθήρων Μελέτιος
- † Ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος Κωνσταντῖνος

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
κ.ἀ.α.

Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης».

τομμύρια ἀνθρώπων, οἵτινες ζοῦν εἰς τὰ χωρία, ἐκκλησιαζοῦνται ἐκάστην Κυριακὴν εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς ἄλλων χωρίων ἢ πόλεων, κειμένων εἰς ἀπόστασιν πολλῶν χιλιομέτρων, ἐπειδὴ εἰς τὰ χωρία των οἱ ἀντίχριστοι Μπολσεβίκοι - Κομμουνιστὰὶ ἐφρόντισαν νὰ καταστρέψουν τοὺς ναοὺς».

Ἄς εὐχηθῶμεν, ἵνα οἱ ἰθύνοντες τὰς τύχας τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως κατανοήσουν ἐπὶ τέλους, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι δύναμις Θεοῦ «καὶ πάλαι ἄδου οὐ κατισχύουσιν αὐτῆς» (Ματθ. ιστ', 18).

Ὁρθότατα σεμνυνόμεθα.

Ὁρθῶς ἐξήρηθη τὸ γεγονός, ὅτι ὁ Jean Guilton, ὑποδεχόμενος ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ τὸν Pierre-Henri Simon ὡς ἀκαδημαϊκόν, ἐπεκαλέσθη καὶ ὅσα ὁ τελευταῖος οὗτος ἔγραψεν εἰς ἄρθρον του δημοσιευθὲν εἰς ἑλβετικὴν ἐφημερίδα ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς προβολῆς τῆς χριστιανικῆς πίστεως εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον καὶ τῆς τάσεως τοῦ νὰ γίνωνται ἀβαρίαι εἰς τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως, διὰ νὰ κερδηθοῦν δῆθεν οἱ πολλοί. «Ἐάν, — λέγει —, διὰ νὰ ζωογονήσῃ τὸν διάλογον μὲ ἓνα κόσμον, ὁ ὁποῖος γίνεταί ὀλονέν καὶ περισσότερον ὕλιστῆς καὶ ἄθεος, ἡ Ἐκκλησία ἤθελε νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τοῦ ἀκατανοήτου διὰ τὸν κόσμον κηρύγματος τοῦ Σταυροῦ τοῦ Θεανθρώπου, ἐάν, λοιπόν, αὐτὴν τὴν ἀβαρίαν ἐκαμινεν ἡ Ἐκκλησία, τότε εἰς τὴν ἀρχὴν ἴσως θὰ ἐκέρδιζε τὴν προσοχὴν τοῦ πολλοῦ κόσμου. Κατόπιν ὅμως ἡ φωνὴ τῆς θὰ ἐπνίγετο ὑπὸ ἄλλων φωνῶν, ἀκόμη περισσότερον ἐνηρμουσιμένον πρὸς τὴν κοσμικότητα τοῦ ἀνθρώπου τῆς γενεᾶς ταύτης. Ὁ τρόπος, διὰ νὰ ἀφηνίση τὰς ψυχὰς ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶναι νὰ προσφέρῃ Χριστιανι-

σμόν *décaféiné*, ἀλλὰ νὰ δώσῃ Χριστιανισμόν πλήρη, μὲ ὅλα τὰ συστατικά τῆς διδασκαλίας του».

Ἐφ' ὅσον οἱ ἑτερόδοξοι ἐκφράζονται τόσον κατηγορηματικῶς ἐναντίον τῶν ἀβαριῶν εἰς τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως, ὀρθότατα ἡμεῖς σεμνυνόμεθα καὶ κωχόμεθα διὰ τὴν προσήλωσίν μας εἰς τὴν Ὁρθόδοξον παράδοσιν καὶ τονίζομεν συνεχῶς, ὅτι ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τοῦ Χριστιανικοῦ μηνύματος ἐγκτεταί μόνον εἰς τὴν μορφήν ὑπὸ τὴν ὁποίαν προσφέρεται καὶ κατ' οὐδένα λόγον εἰς τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν οὐσίαν του.

Πολλὰ δύνανται νὰ γίνουν.

Συμφώνως πρὸς προσφάτους ἐπισήμους στατιστικάς, 1700 ἐξώγαμα παῖδια ἐγεννήθησαν ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, χωρὶς νὰ γνωρίσουν τὸν πατέρα των. Μάλιστα αἱ ἄγαμοι μητέρες ἔχουν κατὰ τὸ πλεῖστον ἡλικίαν 15 - 30 ἐτῶν, χωρὶς νὰ ἀπουσιάξῃ καὶ ἡ περίπτωσις τινὲς ἐξ αὐτῶν νὰ ἔχουν ἡλικίαν κάτω τῶν 15 ἐτῶν.

Ἡ δραματικὴ κατάστασις τῆς ζωῆς τόσον τῶν μητέρων τούτων, ὅσον καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀνευθύνων τέκνων των, εἶναι γνωστὴ. Πρόκειται διὰ μίαν βαθεῖαν ἠθικὴν πληγὴν μὲ τρομερὰς κοινωνικὰς συνέπειας, αἵτινες εἶναι καιρὸς νὰ ἀφηνίσων ἐκ τοῦ ληθαίρου τῆς ἀδιαφορίας πάντας τοὺς ἀρμοδίους.

Οἱ κρατικοὶ παράγοντες καλοῦνται νὰ συνεργασθοῦν ἀρμονικῶς μετὰ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν καὶ τελεσφόρον ἀντιμετώπισιν τῆς ὅλης καταστάσεως. Πολλὰ δύνανται νὰ γίνων εἰς τοὺς τομεῖς τῆς θεραπευτικῆς καὶ προληπτικῆς κοινωνικῆς ὑγιεινῆς.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1498

Τὴν 19ην Δεκεμβρίου 1967 ἀπεστάλη πρὸς τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἡ ἀκόλουθος ἐγκύκλιος:

«Συνοδικῆ ἐξουσιοδοτήσῃ γνωρίζομεν ὑμῖν, ὅτι ἡ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Ἀλληλοβοηθείας καὶ Σχέσεων μετὰ τῶν Ξένων Ἐκκλησιῶν ἀπέκτησεν ἀπὸ τῆς 1ης τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου ἐνεστῶτος ἔτους ἴδια Γραφεῖα, κείμενα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ζωοδόχου Πηγῆς 10, Β' ὄροφος, Ἀθήναι 142.

Γραμματεὺς τῆς Συνοδικῆς ταύτης Ἐπιτροπῆς ὠρίσθη ὁ Θεολόγος κ. Ἀντώνιος Παπαντωνίου.

Ἡ ἐν λόγῳ Ἐπιτροπὴ ἀνέλαβε συγχρόνως καὶ ὀλόκληρον τὴν εὐθύνην τῶν Προγραμμάτων Διεκκλησιαστικῆς Βοηθείας καὶ Διανομῶν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Παγκοσμίου Ἐκκλησιαστικῆς Ὑπηρεσίας διὰ τὴν Ἑλλάδα, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν Κρήτης καὶ Δωδεκανήσου.

Ὅθεν παρακαλοῦμεν, ὅπως ἐφεξῆς διὰ πᾶσαν αἴτησιν ὑμῶν παροχῆς βοηθείας καὶ ἐφαρμογῆς Προγραμμάτων Ἀναπτύξεως ἢ χορηγήσιν Ὑποτροφιῶν κλπ. ἀπευθύνθησθε εἰς τὴν ἐν λόγῳ Ἐπιτροπὴν, ἀποφεύγοντες τὴν σχετικὴν ἀλληλογραφίαν πρὸς τὴν Π.Ε.Υ., τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν, τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν ἢ πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου θὰ ἐξυπηρετηθῶσι καλλίτερον καὶ συντομώτερον τὰ συμφέροντα τῶν Ἱερῶν ὑμῶν Μητροπόλεων, συγχρόνως δὲ καὶ θὰ ἀποφευχθῆ ἄσκοπος ἀλληλογραφία.

Ὅμοιως παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως συστήσητε εἰς τὰ Ἱδρύματα τῆς Ἱερᾶς ὑμῶν Μητροπόλεως, ὅπως τοῦ λοιποῦ μόνον δι' ὑμῶν ἀλληλογραφώσῃ μετὰ τῆς Ὑπηρεσίας ταύτης, οὐχὶ δὲ ἀπ' εὐθείας ἄνευ γνώσεως καὶ μεσολαβήσεως ὑμῶν.

Ἰ Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
κ.ἀ.α.

Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης».

Ἀποστολικὴ Διακονία

Ἐκυκλοφόρησεν εἰς λίαν ἐπιμελημένην καὶ καλλιτεχνικὴν ἐκδοσιν ἢ ὑπὸ τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ἐκδοθεῖσα «Καινὴ Διαθήκη». Αὕτη τιμᾶται δρχ. 15.

— Τὴν Τετάρτην, 27ην Δεκεμβρίου, ἐν ταῖς αἰθούσαις τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος παρέθεσε γεῦμα εἰς 120 περίπου παιδιά τῶν ἱδρυμάτων τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

— Τὴν Παρασκευὴν, 27ην Δεκεμβρίου, ἐν ταῖς αἰθούσαις τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» ὠργανώθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς εἰδικὴ ἐορτὴ διὰ τὰς οἰκογενεῖας τῶν ἐφημερίων, οἵτινες ἀπεστάλησαν νὰ ἐξυπηρετήσουσι τὰς λειτουργικὰς καὶ ποιμαντικὰς ἀνάγκας τῶν παραμεθωρίων περιοχῶν.

— Μερὶμνη καὶ δαπάναις τοῦ Γραφείου Ἱεραποστολῆς τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ἐστάλη εἰς Ναιρόβι τῆς Κενῆς ξύλινον κιβώτιον 140 κιλῶν, περιέχον ἰ. σκεύη, εἰκόνας καὶ ἄμφια διὰ τὴν ἐξυπηρετήσιν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν ἀδελφῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἀφρικῆς. Τὰ εἶδη ταῦτα συνεκεντρώθησαν τῇ φροντίδι τοῦ Διορθοδόξου Ἱεραποστολικοῦ Κέντρου «Πορευθέντες».

— Ὑπὸ τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας» ἐτέθησαν εἰς κυκλοφορίαν καλλιτεχνικαὶ ἀπομιμήσεις παλαιῶν βυζαντινῶν εἰκόνων ἐπὶ ξύλου, πωλούμεναι ἀντὶ δρχ. 100.

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 10ης μέχρι τῆς 25 Δεκεμβρίου 1967:

Ἐχοροστάτησεν τὴν 17 καὶ 24 Δεκεμβρίου εἰς τὴν θείαν Λειτουργίαν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν.

Ἐτέλεσε τὴν 25 Δεκεμβρίου τὴν θείαν Λειτουργίαν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν.

Ἡ ὕλη ὄγησεν τὴν 18 Δεκεμβρίου ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν τοὺς γάμους τοῦ κ. Ἀχιλλέως Παπαιωάννου μετὰ τῆς δεσποινίδος Ὁρσαλίας Μαραγκοῦ.

Ὦρκίσεν τὴν 13 Δεκεμβρίου τὸν ἀντιστράτηγον κ. Ζωϊτάκην ὡς Ἀντιβασιλέα καὶ τὴν νέαν κυβέρνησιν ὑπὸ τὸν κ. Γεώργιον Παπαδόπουλον.

— Τὴν 21 Δεκεμβρίου τοὺς μαθητὰς τῆς Α' τάξεως τῆς Σχολῆς Εὐελπίδων.

Προήδρευσε τὴν 11 καὶ 13 Δεκεμβρίου τῆς συνεδρίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

— Τὴν 12 Δεκεμβρίου τῶν συνεδριῶν τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Δελτίου «Ἐκκλησία» καὶ τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου.

— Τὴν 14 Δεκεμβρίου τῶν συνεδριῶν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου καὶ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ TAKE.

— Τὴν 15 Δεκεμβρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΕΠ.

— Τὴν 18 Δεκεμβρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Οἴκου Τυφλῶν.

— Τὴν 19 Δεκεμβρίου τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου.

Συνειργάσθη τὴν 11 Δεκεμβρίου μετὰ τοῦ πανοσ. ἀρχιμανδριτοῦ Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου καὶ τοῦ γυμνασάρχου κ. Παρασκευᾶ Ζωγράφου.

Μετέβη τὴν 16 Δεκεμβρίου εἰς τὴν Ρώμην, ὁπόθεν ἐπέστρεψεν αὐθημερόν.

Ἐπεσκέφθη τὴν 20 Δεκεμβρίου τὸν Ἐξοχώτατον Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. Γεώργιον Παπαδόπουλον.

Ἀντεπεσκέφθη τὴν 20 Δεκεμβρίου τὸν Ἐξοχώτατον Ἀντιβασιλέα ἀντιστράτηγον κ. Ζωϊτάκην.

Ἐδέχθη τὴν 12 Δεκεμβρίου τὴν ἀδελφὴν Αἱμιλίαν Πέππα καὶ δύο μοναχοὺς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σινᾶ.

— Τὴν 13 καὶ 23 Δεκεμβρίου τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καθηγητὴν κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου.

— Τὴν 14 Δεκεμβρίου τὸν Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων κ. Νικόλαον Γαλιδάκην καὶ τὸν ἐπίτιμον Διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης κ. Ἰωάννην Βεργόπουλον.

— Τὴν 19 Δεκεμβρίου τὸν Ἐξοχώτατον Ἀντιβασιλέα ἀντιστράτηγον κ. Ζωϊτάκην.

— Τὴν 21 Δεκεμβρίου τὸν ἀντιπέραρχον κ. Χ. Ποταμιάνου, τὸν πρεσβευτὴν κ. Κύρου καὶ τὴν δεσποινίδα Ἀρβανιτοπούλου Δήμητραν.

— Τὴν 22 Δεκεμβρίου τὸν ὁμότιμον καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἀκαδημαϊκὸν κ. Παν. Μπρατσιώτην, τὸν τέως βουλευτὴν Κυκλάδων κ. Λιαροῦτσον καὶ τὸν πλοιοκτῆτην κ. Ἰωάννην Ρῆγον.

— Τὴν 23 Δεκεμβρίου τὸν Ἐξοχώτατον Ὑπουργὸν Ἐσωτερικῶν κ. Πιπινέλην καὶ ἐπιτροπὴν τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου.

Ἡ Α.Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Ἀθηναγόρας ἀπηλύθυνεν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐορτῆς τῆς Γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ τὸ ἀκόλουθον μήνυμα:

«Δεῦτε ἴδωμεν, πιστοί, ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστός».

Σήμερον ὁμως δὲν ἀκούεται μόνον ἡ φωνὴ τοῦ Ὑμνωδοῦ, καλοῦσα τοὺς πιστοὺς, ἵνα ἴδωμεν ποῦ ἐγεννήθη ὁ Χριστός, μηδὲ τῆς ποιμανιούσης Ἐκκλησίας μόνης ἢ προτροπῆς, ὅπως ἀκολουθήσωμεν ἔνθα ὀδεύει ὁ ἀστήρ.

Φαινόμενον ἱστορικόν. Οἱ Λαοὶ τοῦ Χριστοῦ, ἐξερχόμενοι ἐξ ἑαυτῶν, ἀναβαίνουνσι πρὸς τὴν νέαν Ἱερουσαλήμ, ἄδοντες μυριόστομον ᾠδὴν: «Ἐορτάσωμεν, ἀδελφοί, Χριστοῦ τὰ γενέθλια καὶ ἐπάραντες τὸν νοῦν, ἐπὶ τὴν Βηθλεὲμ ἀναχθῶμεν τῇ διανοίᾳ καὶ κατἰδῶμεν τὸ ἐν τῷ σπηλαίῳ μέγα μυστήριον, Πανάμωμον Παρθένον ἐπιειγομένην τοῦ τεκεῖν τὸν τῶν ὄλων Κύριον». Πίστει, ἐν Χριστῷ, οὕτω γράφοντες καὶ λαλοῦντες, ἐρχόμεθα εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐποχὴν ἡμῶν, ζοφεράν ἄνευ

προηγούμενου, συνοχήν ἔθνων ἐν ἀπορίᾳ, ἀνθρώπων ἀποψυχόντων ἀπὸ φόβου τῶν ἐπερχομένων τῇ Οἰκουμένῃ. Ἡ κρίσις ἀναγνωρίζεται καὶ παρὰ τῆς Ἐκκλησίας. Σύνοδοι καὶ Διασκέψεις, Θεολόγοι καὶ Χριστιανοὶ διανοούμενοι, Δύσεως καὶ Ἀνατολῆς, ἀνομολογοῦσι καὶ μάλιστα πολυεπίδεις τῆς κρίσεως τὰς ὕψεις, ἰδίᾳ τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς. Δι' ὃ καὶ πρὸ τῆς κρίσεως ταύτης καὶ τοῦ ἀπ' αὐτῆς διλήμματος, τῆς συνυπάρξεως ἢ τοῦ ἀφανισμοῦ, εὐρισκόμεναι, αἱ Ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ, ἡ Οἰκουμηνικὴ Κίνησις, ἡ Δευτέρα τοῦ Βατικανοῦ Σύνεδρος, αἱ Πανορθόδοξοι Διασκέψεις καὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν, τὰ Συνέδρια τοῦ Λάμπεθ, αἱ Διασκέψεις τοῦ Π. Σ. Ἐκκλησιῶν καὶ λοιπῶν Ὁμολογιῶν, αἱ προσωπικαὶ καὶ κατ' ἐπανάληψιν ἐπικοινωνιαὶ μετὰ τῆς Α. Ἀγιότητος τοῦ Πάπα Ῥώμης, τῶν Μακαριωτάτων Ὁρθοδόξων Πατριάρχων, τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας καὶ τῶν λοιπῶν Ἀρχηγῶν Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν, ἔθεντο διὰ ταυτοσημῶν παγκοσμίων μνημάτων, γυμνῆν, ἐνώπιον πάντων, τὴν βαρεῖαν ἀμαρτίαν τῆς διαίρεσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, τῆς ἐξ αὐτῆς παραμελήσεως τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τὸν ὅποιον ἀνθρώπος ἐγένετο ὁ Θεὸς καὶ ἡμεῖς ὑπάρχομεν, καὶ τὴν ἐπέιγουσαν ἀνάγκην τῆς θεραπείας τοῦ κακοῦ.

Ἡ ἀπάντησις τῶν Χριστιανῶν, πρὸς τὴν ἔμπρακτον αὐτῆν τῶν Ἐκκλησιῶν στοργῆν, ὑπῆρξε μεγαλειώδης, ἐπὶ μέρους, καὶ διὰ Λαϊκῶν κατὰ τόπους Συνελεύσεων, τῶν συγκεντρώσεων τῆς νεολαίας ἐν Ταϊζέ καὶ τοῦ τελευταίου ὀγκώδους Συνεδρίου τῶν Λαϊκῶν, ἐν Ῥώμῃ. Πηγάφα δὲ καὶ θερμῇ ἢ προσφορὰ αὐτῶν πρὸς κοινὴν πορείαν, διὰ τῆς δυνάμεως, οὐχὶ τοῦ Θεολογικοῦ διαλόγου, τεθέντος εἰς δευτέραν μοίραν, ἀλλὰ τοῦ Διαλόγου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς καταλλαγῆς μεταξὺ ἀλλήλων καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν. Τοιούτοτρόπως, ὁ Διάλογος τῆς ἀγάπης προσλαμβάνει σήμερον πρωταρχικὴν θέσιν καὶ πρωτοπορίαν θριαμβευτικῆν. Ἀγάπην τοίνυν ἐκοιμίσαμεν καὶ ἡμεῖς μετὰ τῆς σεβασμίας Συνοδείας ἡμῶν, καὶ τιμῆν, καὶ ἀσπασμὸν ἀδελφικὸν ἐνότητος καὶ εἰρήνης πρὸς τοὺς Ἀγιωτάτους καὶ Μακαριωτάτους ἀδελφούς ἡμῶν καὶ πρὸς τοὺς εὐσεβεῖς Λαούς τῶν ἄς ἐπεσκέφθημεν Χωρῶν, ἐνισχυόμενοι διὰ τῶν προσευχῶν ἡμῶν ὑπῆρξε θερμὴν ἐδέχθημεν παρ' αὐτῶν, καὶ τιμῆν, καὶ ἐνίσχυσιν, καὶ παρηγορίαν, καὶ τῆς ἐνότητος τὸν πόθον. Ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ἐπικοινωνικῶν τούτων ἐκκλησιαστικῇ ἐμπειρίᾳ ἡμῶν ὑπῆρξε βαθεῖα. Ἐπλουτίσθημεν ἐξ αὐτῶν. Ἀνεπτερώθημεν εἰς τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν πίστιν, ὅτι αἱ μὲν Ἐκκλησίαι ἀνελάβομεν ὀριστικῶς πλέον τὴν διακονίαν τῆς ἀγάπης, ἐνότητος καὶ εἰρήνης, οἱ δὲ Χριστιανοὶ ἡμῶν, αὐτοὶ μὲν συμμετέχουσι, σταθερῶ ἢ ποδὶ, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς πρὸ αἰώνων φυγαδευθείσης ἐνότητος, ἀπὸ δὲ τὰς Ἐκκλησίας αὐτῶν ἀποζητοῦσιν ἐνεργὸν ἀποστολικὴν δράσιν, θεραπείαν τῶν ψυχικῶν αὐτῶν ἀναγκῶν καὶ τραυμάτων, βοήθειαν εἰς τὸν οικονομικὸν τομέα καὶ τὴν μόρφωσιν, ἀξιολόγησιν τοῦ μυστηρίου τῆς ζωῆς καὶ τὴν ἀπολυτρωτικὴν βίωσιν αὐτοῦ ἐν ἐσχατολογία.

Τέρμα τοῦ κοινοῦ ὄγανος Ἐκκλησίας καὶ Λαῶν τὸ κοινὸν Ἅγιον Ποτήριον τοῦ Τιμίου Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Μάρτυρος τῶν αἰώνων Χριστοῦ.

Εἴμεθα εὐτυχεῖς, διαπιστώσαντες τὴν πραγματικότητα ταύτην καὶ διακηρύσσοντες αὐτήν. Ἴσως ἢ μεγάλη αὕτη ὥρα νὰ βραδύνη. Ἀλλὰ ἡ ὥρα τῆς ἀγάπης εἶναι παρούσα. Δι' ὃ καὶ νῦν, ἐν βαθυτάτῃ εὐγνωμοσύνῃ, ἀπὸ καρδίας ἀπειθύνομεν εὐχαριστίας πρὸς τοὺς σεβασμίους καὶ προσφιλεῖς ἀδελφούς ἡμῶν, τὴν Α. Ἀγιότητα τὸν Πάπαν Παῦλον τὸν Ἕκτον, τοὺς Μακαριωτάτους Πατριάρχας Βελιγραδίου Γερμανὸν, Βουκουρεστίου Ἰουστινιανόν, Σόφιας Κύριλλον, τὴν Α. Χάριτα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας Δρα Μιχαήλ, τὴν Ἱεραρχίαν καὶ τοὺς Λαούς αὐτῶν, ὡς καὶ πρὸς τὸ Π. Σ. τῶν Ἐκκλησιῶν, διὰ τὴν συγκινητικὴν ὑποδοχήν, τὰς πολλαπλὰς στοργικὰς ἐκδηλώσεις καὶ τὰς ἐποικοδομητικὰς συνομιλίαις. Εὐχαριστοῦμεν ὡσαύτως τοὺς Μακαριωτάτους καὶ λῆαν ἀγαπητοὺς Πατριάρχας καὶ Ἀρχιεπισκόπους τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων καὶ μὴ Ἐκκλησιῶν διὰ τὰς εὐχὰς αὐτῶν εἰς ἀνάληψιν τῆς ἱερᾶς ταύτης πορείας. Καὶ κυκλοῦντες μετ' αὐτῶν πάντων νοερώς, κατὰ τὴν νοσταλγικὴν ταύτην νύκτα, τὴν ἁγίαν Φάτιν, συγχαίρομεν ἐπὶ τῇ ἐορτῇ, εὐχόμενοι ταχινήν τὴν ἐπέλευσιν τῆς ἐπιφανοῦς ἐκείνης ἡμέρας. Ἀγάπην ἀπονέομεν πατρικῶς καὶ εὐχὰς πρὸς τὰς εἰρημένας Χώρας

καὶ τοὺς τετιμημένους Ἠγέτας αὐτῶν, πλουσίας ἐπικαλούμενοι ἐπ' αὐτοὺς τὰς δωρεὰς τοῦ Θεοῦ.

Καὶ πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ περιπόθητα, τὴν ἀγάπην ταύτην τοῦ ἐξ ἀγάπης ἐνανθρωπήσαντος Χριστοῦ, ἣτις ἐξω βάλλει πάντα φόβον, μεταδίδομεν ὑμῖν καὶ μάλιστα ἐντονώτερον σήμερον.

Γνωρίζομεν ὑφ' ἄς συνθήκας διατελεῖτε, ὅπου καὶ ἂν ζῆτε. Γνωρίζομεν τὰ ἔργα ὑμῶν, τὴν ἀγάπην, τὴν πίστιν, τὴν διακονίαν, τὰς προσφορὰς, τὰς θλίψεις, τοὺς κόπους, τὴν ὑπομονήν. Παρακολουθοῦμεν ὑμᾶς ἐκ τοῦ συνεγγυς. Συμμετέχομεν εἰς τὰς περιστάσεις ὑμῶν. Καὶ προσευχόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν.

Τοὺς πτωχοὺς ἀδελφούς ἔχετε πάντοτε μετ' ὑμῶν. Βοηθεῖτε ἀλλήλους. Κρατεῖτε ὅπερ ἐδόθη ὑμῖν, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανον ὑμῶν. Εἰρηνεῦετε, ὁμονοεῖτε. Αἱ προφητεῖαι ἀποπληροῦνται. Αἱ προσδοκίαι τῶν λαῶν ἐπικυροῦνται. Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου πορεύεται. Ὁ ἀναμενόμενος Χριστὸς παραγίνεται.

Αὐτῶ ἢ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας !

Χριστούγεννα τοῦ 1967.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος ὑμῶν πρὸς Θεὸν εὐχέτης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 47 ἑδαφ. 2, παρ. γ' τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν ἐν τοῖς Ἱεροῖς Ναοῖς α) Ἀγίας Γλυκερίας Γαλατσίου καὶ β) Ζωοδόχου Πηγῆς Τραχῶνων Καλαμακίου ὑπαρχουσῶν κενῶν θέσεων ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα τῆς ἀμέσου κατωτέρας κατηγορίας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας προκηρῦξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16ῃ Δεκεμβρίου 1967

† Ὁ Ἀθηνῶν ἹΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν» ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ ναῶ Ἀγίου Ἀντωνίου Περστερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας διακηρῦξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω. Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28ῃ Δεκεμβρίου 1967

† Ὁ Ἀθηνῶν ἹΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἐδέσσης καὶ Πέλλης

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 63 παρ. 1 καὶ 2 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημεριῶν» π ρ ο σ κ α λ ο ὶ μ ε ν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν θέλων καὶ Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους πρόβλεπόμενα προσόντα καὶ βουλευμένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν τοῦ Ἱεροδιακόνου τοῦ ἱ. Ναοῦ Ἀκοίμης τῆς Θεοτόκου τῆς πόλεως Γιαννιτσῶν, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικὰ, καθ' ὅσον μετὰ ταῦτα θέλομεν προβῆ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψφίων.

Ἐν Ἐδέσσει τῇ 9ῃ Δεκεμβρίου 1967

† Ὁ Ἐδέσσης καὶ Πέλλης ΚΑΛΑΙΝΙΚΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Κασσανδρείας

"Έχοντας υπ' όψιν τὰς σχετικὰς διατάξεις τῶν άρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ίερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προτιθέμενοι νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ίερῶν Ναῶν: 1) Ἁγίου Παντελεήμονος ἐνορίας Βατοπεδίου, 2) Ἁγίου Γεωργίου ἐνορίας Κρήνης, 3) Ἁγίου Νικολάου ἐνορίας Πολυχρόνου, 4) Ἁγίου Γεωργίου ἐνορίας Ν. Ὀλύμπου, 5) Ἱεροῦ Χρυσοστόμου ἐνορίας Χανιώτης, 6) Ἁγίου Μοδέστου ἐνορίας Καλυβῶν, 7) Ἁγίων Θεοδώρων ἐνορίας Γερακινῆς, 8) Ἁγίας Παρασκευῆς ἐνορίας Ἁγίας Παρασκευῆς Κασσάνδρας καὶ 9) Προφήτου Ἡλιοῦ ἐνορίας Πετραλώνων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ίερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τῆς Πολιτείας ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἀπάσας τὰς διακελευομένας πιστοποιήσεις.

Ἐν Πολυγύρῳ τῇ 12 Δεκεμβρίου 1967

† Ὁ Κασσανδρείας ΣΥΝΕΣΙΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Φθιώτιδος

Χρειοῦσης τῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Παλιοβοράδας, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ άρθρου 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «περὶ Ίερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν διαταγμάτων, ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Φθιώτιδος τὰ ὑπὸ τοῦ άρθρου 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 προβλεπόμενα πιστοποιητικὰ μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως.

Ἐν Λαμίᾳ τῇ 20ῇ Δεκεμβρίου 1967

† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Ἡλείας

"Έχοντας υπ' ὄψιν τοὺς Θεῖους καὶ Ἱεροὺς Κανόνας τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τὰς διατάξεις τῶν άρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ίερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως ἐφημερίου τοῦ Ἱ. Ν. Ἁγ. Κωνσταντίνου Ἀνδραβίδας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ ἐπίσημον Δελτίον τῆς Ἐκκλησίας «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικὰ των, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυσιν αὐτῶν ὡς ἐφημερίων.

Ἐν Πύργῳ τῇ 28 Δεκεμβρίου 1967

† Ὁ Ἡλείας ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΡΙΖΑΡΕΙΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ**Πρόσληψις Οἰκονόμου - Ἐφημερίου**

Προκειμένου ἡ Ριζάρειος Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ νὰ πληρῶσῃ τὴν τακτικὴν θέσιν τοῦ Οἰκονόμου καὶ Ἐφημερίου τῆς Σχολῆς, καλεῖ τοὺς ἐνδιαφερομένους ἀγάμους κληρικούς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, τοὺς ἔχοντας τοῦλάχιστον τὸν βαθμὸν τοῦ Πρεσβυτέρου, πτυχίον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Παν/μίου ἢ ἀπολυτήριον Ἐκκλ. Σχολῆς ἢ πτυχίον Ἀνωτέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντιστηρίου, ὅπως μέχρι τῆς 31 Ἰανουαρίου 1968 ὑποβάλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Σχολῆς (Λεωφ. Βασ. Σοφίας 24, Ἀθήναι Τ. 140) αἴτησιν μετὰ παντὸς στοιχείου περὶ τῆς δράσεώς των.

Αἱ μνηιαῖαι ἀποδοχαὶ τῆς θέσεως ταύτης διὰ τὰ καθήκοντα τοῦ Οἰκονόμου καὶ Ἐφημερίου καθωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Σχολῆς εἰς 5.000 δραχμάς. Ὡσαύτως παρέχεται κατοικία καὶ τροφή.

Πληροφορίαι καθ' ἑκάστην εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Σχολῆς (Βασ. Σοφίας 24, Τηλ. 712 - 194).

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος **ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ**
† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν **ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ**
† Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης **ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ**

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν: Δρχ. 50, 75, 100 ἔτησίως.
Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας: 30 ἔτησίως.
Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Ἱερωνύμου, Ποιμαντορικὴ ἐγκύκλιος ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς τοῦ Χριστοῦ Γεννήσεως.

Τοῦ αὐτοῦ, Μήνυμα ἐπὶ τῷ Νέῳ Ἔτει.

Ἐόρτια Γράμματα.

Ἀπαντήσεις εἰς τὰ Εἰρηνικὰ Γράμματα τοῦ Μακαριωτάτου.

Θεοδοσίου Σπεράντσα, Μόνον μετὰ τὸν Χριστόν.

Μητροπολίτου Παραμυθίας Τίτου, Ὁ ἑορτασμός τῶν Χριστουγέννων εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον.

Μητροπολίτου Καλαβρίας Αἰμιλιανοῦ, Ἐν ὄψει τῆς Συνόδου.

Σόλωνος Γ. Νινίκα, Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὴν σύγχρονον Ρουμανίαν.

Ἐκκλησιαστικὴ νομοθεσία. Ἀναγκαστικὸς Νόμος υπ' ἀριθ. 214.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Προκηρύξεις.

Νέα βιβλία.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ

Λένορμαν 185 - Ἀθήναι - Τηλ. 530.318

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου Δημήτριος Β. Δεσποτάκης
Λεωφόρος Ἡρώων 26, Περιστέρι